

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่
Modern Academic Development and Promotion Journal (MADPIADP) Vol.2 No.4 July - August 2024

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการด็อกเตอร์เกษ

เลขที่ 1 ม.12 ต.เหลาดังซ้าย อ.โพธาราม จ.หนองคาย 43120 ประเทศไทย

DRKET Institute of Academic Development and Promotion

1 M.12, Lachangkhom Sub-district, Phonphisan District,

Nong Khai Province, 43120 Thailand. Tel: +96610196156

ISSN:2822-1095 (Online)

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่
Modern Academic Development and Promotion Journal (MADPIADP)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม - สิงหาคม 2567

Vol.2 No.4 July - August 2024

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai Journal Citation Index Center

TCI DataCite
FIND, ACCESS, AND REUSE DATA

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

Modern Academic Development and Promotion Journal

ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2567)

Vol 2 No.4 (July - August 2024)

ISSN : 2822-1095 (Online)

_ * ***** _

📖 วัตถุประสงค์

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความหนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม (เผยแพร่ฉบับเต็มทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เจ้าของ

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดีออกเตอร์เกซ เลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ตำบลเหล่าต่างคำ

อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย 43120 โทร 061-0186156, 082-9356452

E-mail : journalacademicpromotion@gmail.com

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

E-mail: zumsa_17@hotmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9833-4759>

Google Scholar: <https://scholar.google.com/citations?user=Ex2SJ-8AAAAJ&hl=th>

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตู้อทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจันทงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูกาญจนาภักดิ์ ปุณรัตน์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาฐิติวัตร หมั่นกิจ, ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

วรรณภา บุปผาโสภา

สถาบันส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดีออกเตอร์เกซ

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

วรรณภา บุปผาโสภา

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

 ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

 พิสูจน์อักษร

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

 ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ เป็นฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2567 มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 2 เรื่อง บทความวิชาการ 2 เรื่อง วารสารกำลังพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและประเด็นหลักเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับทุกระดับ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ ขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ง)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี	1-16
--	------

PUBLIC PARTICIPATION IN THE CONSTRUCTION OF THE HUAI NAKHI WATER
SLOWING DEPARTMENT, SI OR SUBDISTRICT, KUMPHAWAPI DISTRICT UDON THANI
PROVINCE

บุญเพ็ง สิทธิวงษา, อนุสรณ์ บุสดี และ ไกรสร เดชลิ้มมา

การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับ มัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร	17-30
---	-------

DEVELOPMENT OF SCHOOL PERSONNEL IN THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE BANGKOK THONBURI EDUCATIONAL ACADEMIC NETWORK

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, สุนทร คำสาย และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส

ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่	31-47
---	-------

DECISION-MAKING LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS OF VOCATIONAL EDUCATION
INSTITUTIONS IN THE NORTHEAST UNDER THE NEW NORMAL SITUATION

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, สมฤทธิ กางเพ็ง และ เพ็ญพรรณ เพื่องพลอย

กลยุทธ์การบริหารงบประมาณวิจัยแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	48-61
--	-------

RESULTS-ORIENTED RESEARCH BUDGET MANAGEMENT STRATEGY

กฤษฎา แสนบัวคำ และ สันญา เคนาภูมิ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสังคม	62-77
-----------------------------	-------

GENERAL KNOWLEDGE ABOUT THE SOCIETY

ศรีเสด็จ กองแกน

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	78-101
-----------------------	--------

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี
ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี*

PUBLIC PARTICIPATION IN THE CONSTRUCTION OF THE HUAI
NAKHI WATER SLOWING DEPARTMENT, SI OR SUBDISTRICT,
KUMPHAWAPI DISTRICT UDON THANI PROVINCE

บุญเพ็ง สิทธิวงษา¹, อนุสรณ์ บุสดี² และ ไกรสร เดชสิมมา³

Boonpeng Sittivongsa¹, Anusorn Busdi² and Kraisorn Dessirna³

^{1,3}มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,3}Northeastern University, Thailand

²องค์การบริหารส่วนตำบลสี้อ

²Si O Subdistrict Administrative Organization, Thailand

Corresponding Author's Email: boonpeng.sit@neu.ac.th

วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 3 กรกฎาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 28 June 2024; Revised 3 July 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ จำนวน 359 คน กลุ่ม

Citation:

* บุญเพ็ง สิทธิวงษา, อนุสรณ์ บุสดี และ ไกรสร เดชสิมมา. (2567). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 2(4), 1-16.

Boonpeng Sittivongsa, Anusorn Busdi and Kraisorn Dessirna. (2024). Public Participation in the Construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department, Si Or Subdistrict, Kumphawapi District. Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(4), 1-16.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2024.9>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบการอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ และ 3) จำเป็นต้องสร้างกระบวนการความร่วมมือของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การก่อสร้างฝายชะลอน้ำ, ลำห้วยนาฮี

Abstract

This research article has the objective 1) to study public participation in the construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department 2) to study factors affecting public participation in the construction of the Huai Nakhi water slowdown and 3) to study guidelines for developing public participation in the construction of the Nakhi Huai water slowdown, Si O. It is quantitative research and qualitative research. The sample population includes: There were 359 people in the Si O Subdistrict area, a group of 10 people giving interviews. Statistics used in data analysis included frequency values, percentage values, multiple regression analysis and descriptive analysis accompanying the discussion of results

The results of the research found that: 1) the participation of the people in the construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department, Si O Subdistrict, and Kumphawapi District. Udon Thani Province Overall it is at the lowest level. They can be arranged in descending order as follows: Participation in thinking Participation in decision making Participation in planning and participation in monitoring and evaluation, respectively. (2) Factors affecting public participation in the construction of the Huai Nakhi Water Slowing Department, Si O Subdistrict, Kumphawapi District. Udon Thani Province Importantly, these include organizational factors Community factors and social and economic factors, respectively and (3) it is necessary to create a sustainable people's cooperation process, with guidelines such as a participatory process on issues. Participation in finding causes and needs Participation in planning and implementation participation in decision making Participate in operations Participation in evaluation Participate in public relations more effectively.

Keywords: Public Participation, Construction of the Water Softening Department, Huai Nakhi

บทนำ

ปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้งทำให้ประชาชนประสบปัญหาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร ปัจจุบันการเสื่อมโทรมของป่าต้นน้ำได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น การเกิดปัญหาภัยแล้งแม่น้ำลำคลอง ที่มีน้ำไหลตลอดปีในชุมชนกลับแห้งแล้ง น้ำในลำคลองมีปริมาณน้อยและมีตะกอนสะสม ปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากป่าต้นน้ำถูกทำลายและส่งผลกระทบต่อแม่น้ำลำธารโดยตรงตามมาด้วย ฝ่ายชะลอน้ำเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ชุมชนใช้เป็นคันบังคับน้ำเพื่อยกระดับน้ำให้มีปริมาณมากขึ้น เพื่อกักเก็บไว้ส่วนหนึ่งและปล่อยให้น้ำที่ล้นฝ่ายไหลไปตามธรรมชาติตามเส้นทางการไหลทำให้น้ำในส่วนที่กักเก็บไว้ได้ซึมผ่านผิวดินเกิดความชุ่มชื้นแก่พื้นผิวดินที่ต้นฝ่ายชะลอน้ำก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม

อีกทั้งเป็นแหล่งอาหารของคนสัตว์ ที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ อย่างเช่น กบ เขียด กุ้ง หอย ปู ปลา อีกทั้งยังเป็นแหล่งเจริญเติบโตของพืชน้ำนานาชนิด ประชาชนในชุมชนยังได้ประโยชน์จากการสร้างฝายชะลอน้ำในด้านความสมบูรณ์ระบบนิเวศ ผืนป่า ได้มีน้ำเพื่อการอุปโภค การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การเกษตร ประมง ปศุสัตว์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับน้ำ (ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และสุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์, 2563)

ฝายชะลอน้ำที่มีการสร้างขึ้นความมุ่งหมายหลักเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและยังส่งผลต่อการสร้างระบบนิเวศที่สมดุลช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้เกิดขึ้นพืชพรรณที่มีอยู่ได้รับการฟื้นฟูพัฒนาสภาพป่าต้นน้ำ ก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์สามารถเก็บกักซับน้ำ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในการใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค ทำให้เกิดแหล่งอาหารตามธรรมชาติการสร้างฝายชะลอน้ำ ซึ่งมีหลายรูปแบบแต่ละชนิด และขนาดก็ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และความเหมาะสม เช่น ฝายไม้แฉวเดียว ฝายเรียงด้วยกระสอบบรรจุดิน/ทราย ฝายไม้แกนหินยาแนวหรือแกนดินเหนียว ฝายกล่องลวดตาข่ายบรรจุหิน ฝายหินก่อหรือหินทิ้ง ฝายคอนกรีต ฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก ฝายอาจถูกสร้างตามกระบวนการทางวิศวกรรมที่ผ่านวิธีการสำรวจในภาคพื้นที่และเป็นการดำเนินการจัดการก่อสร้างโดยการจัดการภาครัฐ ฝายชุมชนก็เป็นสิ่งก่อสร้างอีกชนิดหนึ่งที่ใช้วัสดุสิ่งผลิตที่มีอยู่ในชุมชนที่ชุมชนได้นำมาสร้างขึ้นจากแนวคิดและประสบการณ์ที่เกิดจากวิถีมิปัญญาบรรพชนที่ได้สร้าง ฝายกระดานซึก โดยใช้วัสดุท้องถิ่นและสั่งสอนกันมาในเรื่องการจัดการน้ำที่มาจากแหล่งน้ำต้นทุน (ป่าต้นน้ำ) น้ำตกที่ไหลจากที่สูงลงสู่พื้นราบผันน้ำเข้าสู่ร่องสวน ไร่ และทำนา เพื่อปลูกพืชผักผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์ รวมถึงกิจกรรมประเพณีที่เกี่ยวกับน้ำ ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรมากขึ้น (ศักดิ์พงษ์ นิลไพรัช, 2559)

ปัจจุบันสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับน้ำอาจมาจากเรื่องดินฟ้าอากาศที่แปรปรวนจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพพื้นที่ ที่เป็นปรากฏการณ์ของโลก แต่ก็ยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ที่ขาดความรู้ในเรื่อง บริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะประชาชนในหมู่บ้านหนองแดง ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี คิดเป็นร้อยละ 90 มีอาชีพทำ การเกษตร เช่น การทำพืชไร่ ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด และทำนาเป็นส่วนมาก นั้นจึงเป็นปัญหาหลักที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติอย่างเร่งด่วนและยั่งยืน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

“การมีส่วนร่วมของประชาชน” จากนักวิชาการทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ เพื่อความสอดคล้องกับแนวคิดหลักของงานวิจัย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำนิยามเฉพาะที่เกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วม” ไว้เพื่อเป็นแนวคิดร่วมกันด้วยพอสังเขป ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2552) สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

อรทัย ก๊กผล (2552) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริงทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำและความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับฝายชะลอน้ำ

ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และ สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อแก้วิกฤตขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองกองเหนือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่พบว่า 1) ชาวบ้านในชุมชนบ้านหนองกองเหนือมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัยกันทั้งด้านการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ โดยชาวบ้านในชุมชนมีความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองค่าง ประชาชนให้ความสนใจ

และตระหนักเห็นถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำเป็นอย่างยิ่ง 2) การสร้างฝายชะลอน้ำที่มีความจำเป็นและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านในชุมชน มีการทำประชาพิชญ์ ได้ประชาคมติ จากการเห็นความสำคัญ มีงบประมาณที่เพียงพอที่เกิดขึ้นได้จากการบริจาคและมีความพร้อมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และ 3) ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดจิตสำนึกในการหวงแหนรักษาทรัพยากรในชุมชน มีความรู้สึกภาคภูมิใจเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งและเป็นเจ้าของร่วมกัน

วิสุทธิ เลิศไกร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาระยะขึ้นในโครงการฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวต่อพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ผลการศึกษาพบว่า ฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวในรูปแบบของ ส.ป.ก. มีการออกแบบที่มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถรองรับปริมาณน้ำหลากได้ดีที่สุดหลักเป็นส่วนผสมของทรายและปูนซีเมนต์ในอัตราส่วน 1:10 เมื่อได้รับความชื้นจะทำให้เกิดการแข็งตัวเมื่อผ่านระยะเวลาหนึ่งกระสอบบรรจุจะเป็นอยู่แต่โครงสร้างของวัสดุในกระสอบยังคงรูปเป็นตัวฝาย ทำให้ฝายมีอายุใช้งานยาวนานขึ้น

สรุป

กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชนให้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา ร่วมกันการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการทำฝายชะลอน้ำ เพื่อได้รับประโยชน์ในโครงการฝายชะลอน้ำในการทำเกษตรและนำไปใช้ในการอุปโภคและบริโภค ตลอดถึงการนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อนที่จะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญรวมถึงผู้แทนหน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชน แล้วเอาผลสรุปมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3,532 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 359 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการดังนี้ แบบสอบถาม ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาซี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ที่สำหรับเป็นแนวทางสำหรับสร้างเครื่องมือวิจัย 2) กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาให้ครอบคลุมทั้งตัวแปรแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา กล่าวคือ คำถามในแต่ละข้อของเครื่องมือจะต้องวัดได้ตรงตามเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยการนำคำถามแต่ละข้อไปตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาว่าสอดคล้องตรงตามข้อมูล และตัวชี้วัดที่กำหนด หรือไม่ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ นำไปคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง 4) นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ที่กลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ตำบลท่าลี่ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น ที่ระดับ 0.804 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ และเพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดย กำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อความสมบูรณ์ในประเด็น และเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น 3) ผู้วิจัย และคณะได้ร่วมการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

สำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษา และนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่อยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านในจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นจำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่อง

คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบจัดทำบรรณานุกรณข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลสี้อ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึกประเด็นการสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัย แนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ จำนวน 10 คน ใช้เวลาในการสนทนากลุ่ม 30 นาที มีการจดบันทึก และบันทึกเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล ให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณข้อมูล และ

วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็น รายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป 2) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี วิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นกรอบแนวคิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ การตีความ และนำเสนอ ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมคิด	2.89	0.75	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	2.13	0.68	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ	2.45	0.34	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	2.10	0.37	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	2.08	0.72	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.08$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ($\bar{x} = 2.89$ S.D.=0.75) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ($\bar{x} = 2.45$ S.D.=0.34) ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{x} = 2.13$ S.D.=0.68) และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 2.10$ S.D.=0.37) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปรที่ ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.793	.130		21.441	.000	2.537	3.050
ปัจจัยด้านบุคคล X_1	.084	.018	.075	4.752	.341	.119	.049
ปัจจัยด้านชุมชน X_2	.502	.043	.288	11.754	.000*	.586	.418
ปัจจัยด้านองค์การ X_3	.703	.032	.855	21.937	.000*	.640	.766
ปัจจัยด้านทัศนคติ X_4	.037	.022	.072	1.662	.097	.007	.080
ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ X_5	.005	.017	.003	.268	.000*	.029	.038
SE _{est} = $\pm$.03488 R = 0.968; R ² =0.958 ; Adj. R ² =0.958; F = 1847.932.; p-value =0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ (X_3) ปัจจัยด้านชุมชน (X_2) และ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .703 .502 และ .005 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล (X_1) และ ปัจจัยด้านทัศนคติ (X_4) ตามลำดับ อย่างไรก็ตามทั้ง 2 ปัจจัยร่วมพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ได้ร้อยละ 95.8

3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า จำเป็นต้องสร้างกระบวนการความร่วมมือของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมคิด ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนยังไม่ตื่นตัวเท่าที่ควรและยังมีสาเหตุมาหลายปัจจัยที่สนองต่อความต้องการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และ สุรเชษฐ เวชพิทักษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อแก้วิกฤตขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองกองเหนือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอมือ จังหวัดกำแพงเพชร ที่พบว่า ชาวบ้านในชุมชนบ้านหนองกองเหนือมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัยกันทั้งด้านการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ โดยชาวบ้านในชุมชนมีความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองคเยาง ประชาชนให้ความสนใจและตระหนักเห็นถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำเป็นอย่างยิ่ง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำลำห้วยนาฮี ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ ทั้งอาจเป็นเพราะว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมากในการสร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิณา วาระกุล และ ดวงใจ พุทธวงศ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการสร้างฝายชะลอน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม โครงการสร้างฝาย

ชลอน้ำมีความจำเป็นและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวฝาย ประชาชนเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนจำเป็นต้องสร้างกระบวนการความร่วมมือของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ เลิศไกร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาประโยชน์ในโครงการฝายชลอน้ำแบบชั่วคราวต่อพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน ผลการศึกษาพบว่า ฝายชลอน้ำแบบชั่วคราวในรูปแบบของ ส.ป.ก. มีการออกแบบที่มีความมั่นคงแข็งแรงสามารถรองรับปริมาณน้ำหลากได้ดีวัสดุหลักเป็นส่วนผสมของทรายและปูนซีเมนต์ในอัตราส่วน 1:10 เมื่อได้รับความชื้นจะทำให้เกิดการแข็งตัวเมื่อผ่านระยะเวลาหนึ่งกระสอบบรรจุจะเป็นอยู่ แต่โครงสร้างของวัสดุในกระสอบยังคงรูปเป็นตัวฝาย ทำให้ฝายมีอายุใช้งานยาวนานขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุและความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้ในองค์กร หน่วยงานได้อย่างเหมาะสม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชลอน้ำ มาซึ่งการให้เกิดความสามัคคีในชุมชน และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนบ้านและชุมชน เกิดการแบ่งปันกัน ในชุมชน ที่สำคัญชาวบ้านเกิดรักสมานสามัคคีกันมากขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชลอน้ำ โดยให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมตามวิถีชีวิตชุมชน ตลอดถึงการ

ส่งเสริมให้หน่วยภาครัฐและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือประชาชนอย่างเร่งด่วนมากขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ โดยยึดแนวทางปฏิบัติในเชิงประจักษ์ด้านการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการระดมความคิด สติปัญญา และกำลัง เพื่อให้เห็นแนวทางในการพัฒนาที่หลากหลาย

1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ ทำให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ ทั้งมาจากตัวแปรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากประเด็นการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ฉะนั้น ประเด็นที่น่าจะนำมาทำการศึกษา คือเมื่อเราทราบแล้วว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างฝายชะลอน้ำแล้วนั้น ที่นี้สิ่งที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อไป คือการค้นหาเทคนิค วิธีการ หรือที่เรียกว่ากลยุทธ์ (strategy) เพื่อที่จะได้นำข้อค้นพบไปใช้กับชุมชนหมู่บ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดการพัฒนาตามสโลแกนที่ว่า “สามัคคี อยู่ดี กินดี มีสุข ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข” สืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ประเสริฐศักดิ์ มั่งอณะ และสุรเชษฐ เวชพิทักษ์. (2563). การสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อแก้วิกฤตขาดแคลนน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านหนองกองเหนือ ตำบลนาบ่อคำ อำเภอมะนัง จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสาร มจร การพัฒนาสังคม*, 5(3), 133 – 144.
- วิสุทธิ์ เลิศไกร. (2565). *การศึกษาประโยชน์ในโครงการฝายชะลอน้ำแบบชั่วคราวต่อพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- วีณา วาระกุล และ ดวงใจ พุทธวงศ์. (2558). การประเมินโครงการสร้างฝายชะลอน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยผาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 4(2), 91-101.
- ศักดิ์พงษ์ นิลไพรัช. (2559). *ฝายมีชีวิตเมื่อชุมชนลุกขึ้นจัดการเอง* แก้น้ำท่วมซ้ำน้ำไว้น้ำแล้ง. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2567 จาก [http:// www.isra new.org](http://www.isra.new.org).
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2552). *นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ*. (พ.ศ. 2551- 2554).
- อรรถัย กักผล. (2552). *คู่มือคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.

การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร*
DEVELOPMENT OF SCHOOL PERSONNEL IN THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK THONBURI
EDUCATIONAL ACADEMIC NETWORK

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร¹, สุนทร คำสาย² และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส³

Ntapat Worapongpat¹, Soonthorn Khamsai² and Phrakhru Palad Boonchuay Chotivungso³

¹ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ

¹Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism
and Education Eastern Institute of Technology Suvarnabhumi (EITS), Thailand

²⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น

²⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: Ntapat.w@gmail.com

วันที่รับบทความ : 9 มิถุนายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 17 สิงหาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 9 June 2024; Revised 17 August 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพ
ธนบุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร ตามการประเมินของครู

Citation:

* ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, สุนทร คำสาย และ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส. (2567). การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร. วารสารส่งเสริมและพัฒนา
วิชาการสมัยใหม่, 2(4), 17-30.

Ntapat Worapongpat, Soonthorn Khamsai and Phrakhru Palad Boonchuay Chotivungso. (2024).

Development of school personnel in the Secondary Educational Service Area Office Bangkok Thonburi
Educational Academic Network. Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(4), 17-30.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2024.10>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การสอน ประชากร ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร กำหนดขนาด ตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้เป็นบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการ ศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับ มัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับ มัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร ตามการประเมินของครู จำแนก ตามอายุ และประสบการณ์การสอน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาบุคลากร, มัธยมศึกษา, เครือข่ายทางวิชาการ, ศึกษาศาสตร์กรุงเทพ ธนบุรี

Abstract

The objectives of this research are 1. To study the development of school personnel in the Secondary Educational Service Area Office. Bangkok Thonburi Educational Academic Network 2. To compare the development of school personnel in the Secondary Educational Service Area Office. Bangkok Thonburi Educational Academic Network According to teachers' assessments, classified by age and teaching experience, the population includes school personnel in secondary education areas. Bangkok Thonburi Educational Academic Network Sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. by simple random method, The sample used in this research was school personnel in the secondary education area. Bangkok Thonburi Educational Academic Network, 103 people. The research instrument was a 5-

level rating scale questionnaire. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. and t-test

The results of the research found that (1) the development of school personnel in secondary education areas Bangkok Thonburi Educational Academic Network The overall level is at a high level and (2) the results of comparing the personnel development of schools in the secondary education area. Bangkok Thonburi Educational Academic Network According to teachers' evaluations, classified by age and teaching experience. Overall each aspect is no different.

Keywords: Personnel development, Secondary school, Academic network, Bangkok Thonburi Education

บทนำ

ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่ผู้คนต่างแข่งขันกันในทุก ๆ ด้านนั้นไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าระบบการศึกษาที่ดีเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้คนสามารถมีความรู้ ความคิด มีทัศนคติ มีความสามารถ ที่จะดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา “ระบบการศึกษาไทย” ยังคงเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงในสังคมอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการขับเคลื่อนเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาในระบบการศึกษาไทยอย่างจริงจังจนกลายเป็นกระแสถกเถียงกันในระยะหนึ่ง แต่ปัญหาทางการศึกษานั้นก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข หากกล่าวถึงปัญหาหลัก ๆ ของระบบการศึกษาไทยนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นจากบุคลากรทางการศึกษา และการบริหารงานการศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อระบบการศึกษาไทยไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอนหรือนักเรียน และยังเป็นจุดกำเนิดของหลาย ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย (กฤติพงศ์ โภคาพานิช, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และ เยาวลักษณ์ สุตะโคตร, 2564)

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในทุกยุคทุกสมัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบริหารการศึกษาที่ดี มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ชุมชน การจัดการการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์กับตัวผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับปฐมวัย (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2564) การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอาชีวศึกษา รวมไปถึงระดับอุดมศึกษา โดยที่สถานศึกษา

มีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ ให้เป็นอัตลักษณ์สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (พารดา หาบ่านแท่น,และคณะ, 2564) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2565) โดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ และมีระบบการบริหารจัดการด้านบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อการสอนต่าง ๆ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2567) ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการศึกษา (พระมหาจำนงค์ ผมไผ, 2566) และการประเมิน ตลอดจนระบบในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นผลทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามระดับและประเภทของการศึกษา อีกทั้งสถาบันผลิตและพัฒนาครูยังเป็นกลไกสำคัญสำหรับการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2566) มีบทบาทในการเตรียมความพร้อมครูก่อนประจำการ และส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้อยู่ยุคใหม่ เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา (กฤษฎา บัวดก, 2564)

โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร ได้มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็น มีความรู้ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ประสบปัญหาในด้านการพัฒนาบุคลากร ดังนี้ (1) การขาดแคลนบุคลากรเนื่องจากจำนวนบุคลากรไม่พอต่อความต้องการ ทำให้มีการใช้บุคลากรที่มีอยู่แทนในส่วนที่ขาด โดยที่บุคลากรที่ทดแทนนั้นมีความถนัดไม่ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้ไม่สามารถทำงาน หรือจัดการเรียนการสอนได้เต็มประสิทธิภาพ (2) การขาดการปรับปรุงความรู้ให้ทันโลกทันสมัยของบุคลากร เปรียบเสมือนการตีกรอบทางการศึกษา มีผลให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และ (3) ขาดการอบรมพัฒนาความรู้ ความสามารถ ในเชิงการพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ข้อมูลผู้เรียน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

จากความสำคัญของระบบการศึกษาและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและศึกษาในเรื่องการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะทราบ ว่า เพศ และประสบการณ์การสอนของบุคลากรของโรงเรียนในพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรอย่างไร และทราบถึงแนวทางการ

พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการ ศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การสอน

การทบทวนวรรณกรรม

กฤษฎา บัวดก (2564) สภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษายุคดิจิทัลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 พบว่าควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทางออนไลน์ ด้านการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ควรสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา และให้บุคลากร ฝึกปฏิบัติ ในการใช้เทคโนโลยี ด้านการเสริมสร้างเจตคติที่ดีของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ควรสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร เป็นแบบอย่างที่ดีในการนำเทคโนโลยีมาใช้ และ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า PLC ทั้งภายในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา

นิลาวัน เป่าม่วง, วรพล คล่องเชิงคร และ ทิพย์วรรณ แพงบุปผา (2566). การศึกษาองค์ประกอบของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรดิตถ์เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร ด้านความร่วมมือ ด้านการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การด้านเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพธนบุรี โรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนรวมทั้งสิ้น 146 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพธนบุรี จำนวนรวมทั้งสิ้น 103 คนจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพธนบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การสอนมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพธนบุรี ในทักษะ 3 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert, 1961)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดำรง เอกสาร บทความ ผลงานวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรี กำหนด ขอบข่ายการสร้างเครื่องมือ เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับบุคลากรของโรงเรียนในเขต พื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ การพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการ ศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรี จำนวน 3 ด้าน คือ 3 ด้าน คือ (1) ความรู้ (2) ทักษะ และ (3) บุคลิกภาพ จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความ สอดคล้องเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของ แบบสอบถาม มีเกณฑ์การพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกณฑ์ค่าความสอดคล้องที่ ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมา ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คนได้ค่าความเชื่อมั่น .948 จึงจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 103 ฉบับ ผ่าน ระบบออนไลน์ พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยไปยัง โรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง และทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับมาทั้งหมด 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยส่วนใหญ่มีอายุ น้อยกว่า 40 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 54.76 รองลงมา อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 45.24 และมีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.48 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อย ละ 59.52

2. การพัฒนาบุคลากรเครือข่ายศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรี ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวมและ รายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านความรู้และ ทักษะ รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ ส่วนอันดับท้ายสุดคือ ด้านบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้และทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การปฏิบัติงานที่มีความเป็นมืออาชีพ และการเพิ่มคุณวุฒิและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนอันดับท้ายสุดคือ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานที่คล่องแคล่วและเป็นระบบ

2.2 ด้านทัศนคติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ครูเป็นตัวอย่างที่ดี รองลงมาคือ การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความสุข และการได้รับการยอมรับทั้งการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ส่วนอันดับท้ายสุดคือ การร่วมกันกำหนดเกณฑ์และกติกาต่าง ๆ ในสังคม

2.3 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ครูมีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดีสำหรับสนับสนุนการทำงาน รองลงมาคือ ครูมีการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการแต่งกายที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และครูมีน้ำเสียงท่วงทำนอง ที่ชัดเจน ส่วนอันดับท้ายสุดคือ ครูมีอารมณ์ที่ดี ไม่เคร่งครัดจนเกินไป ไม่อ่อนไหวง่าย จะช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง

3. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรเครือข่ายศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรีของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การสอน พบว่า บุคลากรของโรงเรียนของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ ที่อายุ และประสบการณ์การสอนต่างกัน ประเมินการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การประเมินเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรเครือข่ายศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรี ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านความรู้และทักษะ รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ ส่วนอันดับท้ายสุดคือ ด้านบุคลิกภาพ อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัด

นครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านของความรู้และทักษะ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปได้อย่างราบรื่น และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ (นิลาวัน เป่าม่วง, วรพล คล่องเชิงคร และ ทิพยวรรณ แพงบุปผา, 2566) ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานีเขต 3. พบว่าครูมีสภาพการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู และบุคลากร สังกัดกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านความรู้และทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอันดับแรก คือ การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ การปฏิบัติงานที่มีความเป็นมืออาชีพ และการเพิ่มคุณวุฒิและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนอันดับท้ายสุดคือ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานที่คล่องแคล่วและเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษนั้นเห็นว่าการพัฒนาบุคลากรในด้านความรู้และทักษะ มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะในเรื่องของการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่สำเร็จลุล่วงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ (กฤติพงศ์ โภคาพานิช, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และ เยาวลักษณ์ สุตโคตร, 2564) ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ จากการวิจัยพบว่า ทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาในด้านของความรู้และทักษะ จากข้อเสนอแนวทางการพัฒนาของครู ที่มุ่งเน้นด้านกระบวนการทำวิจัย การสร้างนวัตกรรม การเขียนโครงร่างการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน และมุ่งเน้นการส่งเสริมและการพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางด้านการศึกษา พร้อมทั้งกำกับดูแลอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ (นิลาวัน เป่าม่วง, วรพล คล่องเชิงคร และ ทิพยวรรณ แพงบุปผา, 2566) ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา อุดรธานีเขต 3 พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านความรู้และทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านทัศนคติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ครูเป็นตัวอย่างที่ดี รองลงมาคือ การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความสุข และการได้รับการยอมรับทั้งการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ส่วนอันดับท้ายสุดคือ การร่วมกันกำหนดเกณฑ์และกติกาต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ นั้นเห็นว่าการพัฒนาตนเองด้านทัศนคติ เป็นอีกหนึ่งด้านที่ต้องให้ความสำคัญ และต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่มีความสุข สามารถให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ (นิลาวัน เผ่าม่วง, วรพล คล่องเชิงคร และ ทิพย์วรรณ แพงบุปผา, 2566) ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของผู้บริหาร สถานศึกษา เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3. พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านทัศนคติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

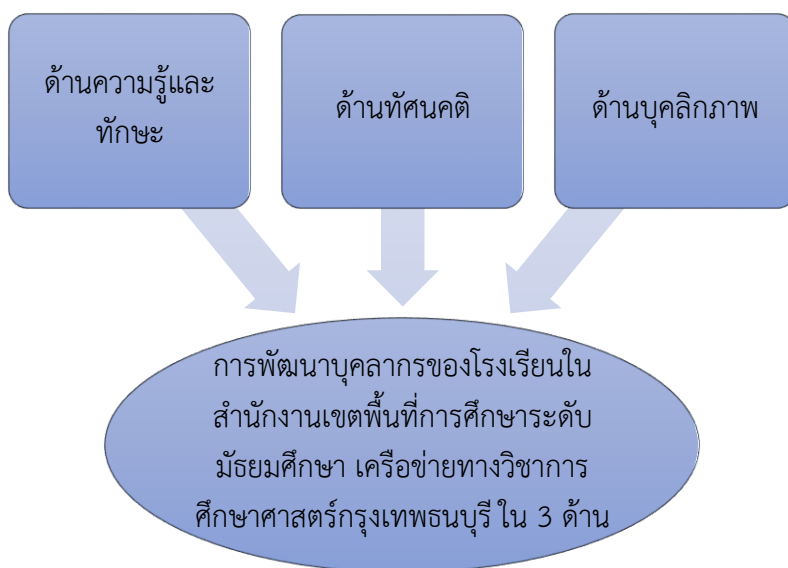
1.3 ด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรก คือ ครูมีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดีสำหรับสนับสนุนการทำงาน รองลงมาคือ ครูมีการพัฒนาบุคลิกภาพด้านการแต่งกายที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และครูมีน้ำเสียงท่วงทำนอง ที่ชัดเจน ส่วนอันดับท้ายสุดคือ ครูมีอารมณ์ที่ดี ไม่เคร่งครัดจนเกินไป ไม่อ่อนไหวง่าย จะช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาด้านบุคลิกภาพ มีความสำคัญต่อบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ ในการพัฒนาตนเอง ซึ่งการที่ครูมีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดี มีการแต่งกายที่เหมาะสม การมีน้ำเสียง ท่วงทำนองที่ชัดเจน หรือแม้กระทั่ง การมีอารมณ์ที่ดี ก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานทั้งสิ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ (พารดา หาบ่านแท่น, วันเพ็ญ นันทะศรี และ พรเทพ เสถียรนพแก้ว, 2564) ศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิผลในการพัฒนา บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านบุคลิกภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การสอน พบว่า บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดมหาสารคาม ที่อายุ และประสบการณ์การสอนต่างกัน ประเมิน

การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรของโรงเรียนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นตรงกันว่า การพัฒนาบุคลากรนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ไม่เกี่ยวกับอายุและประสบการณ์สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นักรพี ปรางศร, วิรลพัชร วงษ์วัฒน์เกษม และ สุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี, 2563) ศึกษาเรื่องความต้องการในการพัฒนา ตนเองของครูและบุคลากร สังกัดกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งผลการเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรสังกัดกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ ตามความต้องการของบุคลากร พบว่าเมื่อจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมมีความไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรี พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้

ภาพที่ 2 แสดงผลการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครบุรี

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เครือข่ายทางวิชาการศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้และทักษะ 2) ด้านทัศนคติ 3) ด้านบุคลิกภาพ การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการในการศึกษาฝึกอบรมบุคลากร เพื่อให้บุคลากรที่เหมาะสมกับ ความต้องการขององค์กรซึ่งการพัฒนานั้น คือ การพัฒนาทางด้านความรู้และทักษะ ด้าน ทัศนคติ และด้านบุคลิกภาพ และตามกฎหมายกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาบุคลากรเครือข่ายศึกษาศาสตร์กรุงเทพมหานครของโรงเรียนในเขตพื้นที่ จังหวัดกาฬสินธุ์, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยภาพรวมและ รายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านความรู้และอายุ และประสบการณ์การสอนต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1.1 ด้านความรู้และทักษะ ทางโรงเรียนควรให้ความสำคัญ และมีการจัดอบรม พัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ไข ปัญหาได้อย่างคล่องแคล่ว และมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านทัศนคติ ทางโรงเรียนควรจัดการประชุมบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีทัศนคติ ที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

1.3 ด้านบุคลิกภาพ ทางโรงเรียนควรมีการจัดอบรมในด้านบุคลิกภาพ เพื่อให้ บุคลากรทุกคนสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับวิธีที่สามารถพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากร และวิธีแก้ไขอุปสรรคที่ เกิดขึ้น

2.3 ควรทำการวิจัยติดตามผลสัมฤทธิ์ ในโรงเรียนที่ได้รับการอบรมและพัฒนา บุคลากรแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กฤติพงศ์ โภคาพานิช, สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ และ ยาวลักษณ์ สุตะโคตร. (2564). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 9(36), 234-244.
- กฤษฎา บัวดก. (2564). สภาพการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษายุคดิจิทัลในสถานศึกษาขั้น พื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15(3), 234-251.
- นภัสรพี ปรางศร, วิรลพัชร วงษ์วัฒน์เกษม และ สุวัฒน์พงษ์ ร่มสร (2563). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร สังกัดกองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, 9(1), 523-532.
- นิลาวัน เป่าม่วง, วรพล คล่องเชิงสร และ ทิพยวรรณ แพงบุปผา. (2566). การศึกษา องค์ประกอบของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3. *วารสารวิชาการวิทยาลัย สันตพล*, 9(2), 92-99.
- พารดา หาบ่านแท่น, วันเพ็ญ นันทะศรี และ พรเทพ เสถียรนพเก้า. (2564). การเพิ่ม ประสิทธิภาพในการพัฒนา บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, 8(2), 390-397.15.
- พระมหาจันทงค์ ผมไผ. (2566). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. *วารสารส่งเสริมและพัฒนา วิชาการสมัยใหม่*, 1(1), 66-79.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, (2564). การศึกษาองค์ประกอบของการจัดองค์กรแห่งนวัตกรรมทาง การศึกษายุคดิจิทัล สำหรับสถาบันการอาชีวศึกษาที่เหมาะสมในประเทศไทย, *วารสาร สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก*, 10(2), 20-35.

- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบปรับตัวของผู้บริหารสถาบัน การอาชีวศึกษามืออาชีพภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่และวิถีถัดไปในภาคตะวันออก ของประเทศไทย. *วารสารพุทธมอค์*, 7(1), 193-207.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, (2566). รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกของประเทศไทย, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 15(2), 153-180.
- ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะเรื่อง การพัฒนา บทเรียนมัลติมีเดียรูปแบบการตูนวิชาศิลปะการศึกษาในโรงเรียนมัธยมปลาย Haizhou ของเมือง Fuxin. *วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*, 2(1), 287-298.
- Chruden, H. J. & Sherman, A. W. (1986). *Personnel management*. Cincinnati: South-Western.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, Rensis. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.

ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการ
อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่*

DECISION-MAKING LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS OF
VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS IN THE NORTHEAST
UNDER THE NEW NORMAL SITUATION

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร¹, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง² และ เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย³

Ntapat Worapongpat¹, Samrit Kangpheng² and Penphan Fuangfooloy³

¹ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยว และการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือแห่งสุวรรณภูมิ

¹Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism
and Education Eastern Institute of Technology Suvarnabhumi (EITS), Thailand

²⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²⁻³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: dr.thiwat@gmail.com

วันที่รับบทความ : 9 มิถุนายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 6 กรกฎาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 9 June 2024; Revised 6 July 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการตัดสินใจใหม่ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่

Citation:

* ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และ เพ็ญพรรณ เพื่องฟูลอย. (2567). ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 2(4), 31-47.

Ntapat Worapongpat, Samrit Kangpheng and Penphan Fuangfooloy. (2024). Decision-making leadership of administrators of vocational education institutions in the Northeast under the new normal situation.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(4), 31-47.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2024.11>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่ปฏิบัติงานสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 แห่ง จำนวน 212 คนใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มตามจังหวัดได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน บุคลากรปฏิบัติงานสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การตัดสินใจ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1) to study a new decision-making leadership model and 2) to compare the decision-making leadership of administrators of vocational education institutions in the Northeastern region under the new normal situation. Classified according to working status Operating experience and the size of the educational institution is qualitative research The population used in the study consisted of 212 educational institution administrators and personnel working at 3 vocational education institutions in the Northeast. Using a random sampling method stratified by province, the sample number was 136 people, divided into institution administrators. Study of 6 people, 130 personnel working at vocational education institutions in the Northeastern region. The research tools were

questionnaires, and a 5-level rating scale with a confidence value of .94. Statistics used in data analysis included the percentage of each mean and standard deviation T-test (t-test), one-way analysis of variance (One-way ANOVA), and checking for differences in pairs. By using Scheffe's method of examining differences,

The results found that: 1) The level of decision-making leadership styles of school administrators at vocational education institutions in the Northeast under the new normal situation. Overall it is at a high level. 2) Decision-making leadership style of educational institution administrators Vocational education institutions in the Northeast under the new normal situation Categorized according to work status and work experience and the size of educational institutions is not different

Keywords: Leadership, Decision Making, Educational Institution Administrators

บทนำ

จากภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย ตามบทบาทหน้าที่ และขอบเขตภารกิจของการจัดการศึกษาในระบบ การกำกับดูแลบริหารสถานศึกษา ให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ (Zhou.W, Worapongpat.N, Liuyue.Z, 2024) ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องมีการวินิจฉัย ส่งการ มอบหมาย ประสานงานอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจบริหารสถานศึกษา รูปแบบการตัดสินใจและพฤติกรรมการตัดสินใจจึงมีความสำคัญในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นักการศึกษาหลายท่านได้มีการศึกษาและได้กล่าวถึงรูปแบบการตัดสินใจทุกรูปแบบ การตัดสินใจล้วนมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร และคณะ, 2563) การตัดสินใจแบบมีเหตุผลเป็นกระบวนการที่มีเหตุผลหรือเรียกว่า กระบวนการแก้ปัญหา ผู้ที่จะตัดสินใจต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น วินิจฉัยและระบุปัญหา มีการสร้างทางเลือกของการแก้ไขปัญหา มีการประเมินทางเลือกเหล่านั้น และเลือกทางเลือกเหล่านั้น ยอมรับนำทางเลือกที่เลือกไปสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจแบบมีเหตุผลก่อให้เกิดผลการตัดสินใจที่ดี เนื่องจากมีข้อมูลสารสนเทศประกอบอย่างเพียงพอ

(Dongling.Z, Worapongpat.N., 2023) รูปแบบการตัดสินใจทางการบริหาร (The Administrative Model) ของไซมอน (Simon, 1977) เป็นคนแรกที่เสนอรูปแบบการตัดสินใจทางการบริหารที่เน้นกลยุทธ์แห่งความพึงพอใจเพื่อหาทางเลือกที่ ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากกว่าทางเลือกที่จะให้ประโยชน์สูงสุด ผู้ตัดสินใจมีความตระหนักและระบุปัญหาที่จะตัดสินใจ วิเคราะห์ความยุ่งยากในสถานการณ์ที่จำเป็นวางเกณฑ์ กำหนดเกณฑ์เพื่อจะแก้ไขปัญหา พัฒนารูปแบบวิธีการหรือกลยุทธ์ของการดำเนินงาน มีการวางแผนปฏิบัติเมื่อมีการตัดสินใจแล้วรูปแบบการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป (The Incremental Model) ของลินด์บลอม (Lindblom, 1959) ได้เสนอรูปแบบการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะเป็นรูปแบบการตัดสินใจรูปแบบเดียวที่มีการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ เมื่อมีสาเหตุของการตัดสินใจที่หลากหลาย สับสน ไม่มีความแน่นอน ขัดแย้งสูงมีกระบวนการดังนี้ กำหนดวัตถุประสงค์และทางเลือกที่จะเกิดขึ้นพร้อมกันจึงไม่เหมาะสมที่จะใช้แนวการวิเคราะห์ วิธีการ จุดมุ่งหมาย มีจำนวนทางเลือกและผลที่ได้ลดลงมาก เหลือเฉพาะการพิจารณาทางเลือกที่สอดคล้องกับสภาพการทำงานที่เป็นอยู่ การตัดสินใจที่ดี เป็นสิ่งที่ผู้ตัดสินใจเห็นพ้องต้องกันโดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ มีการวิเคราะห์ข้อจำกัดอยู่ที่ความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ที่เป็นอยู่กับทางเลือกที่เหมาะสม เป็นวิธีการใช้การเปรียบเทียบกับทางเลือกที่เป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้ (ฐิติวัธน์ หมั่นกิจ, 2565) รูปแบบการตัดสินใจแบบผสมผสาน (The Mixed Scanning Model) ของเอตไซโอนี (Etzioni, 1968 : 122-126) หลักการของรูปแบบการตัดสินใจ คือการก้าวไปข้างหน้าหากไม่แน่ใจที่จะต้องตัดสินใจควรรีดยืดเวลาการตัดสินใจออกไปเพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือแยกส่วนตัดสินใจไว้ก่อนหรือลองทำดูก่อน หรืออาจตัดสินใจที่ตรงข้ามไว้บ้าง ถ้าหากการตัดสินใจในครั้งแรกได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ (จุฑามาศ เผื่อแผ่, สุชาดา นันทะไชย และ สุภารัตน์ สารสว่าง, 2565) รูปแบบการตัดสินใจแบบถังขยะ (The Garbage Can Model) ของโคเฮน (Cohen, 1990) ได้เสนอแนวคิดเพื่อช่วยให้องค์กรที่สับสน วุ่นวาย ขาดระเบียบและขาดความชัดเจนในเรื่องที่ต้องตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจอาจไม่ทราบว่ามีอะไรเกิดขึ้นในองค์กรที่ต้องตัดสินใจจนกว่าปัญหาจะไปพ้องกันกับประสบการณ์ที่ผู้ตัดสินใจมีมาก่อน หากการตัดสินใจของผู้บริหารสอดคล้องกับปัญหาขององค์การปัญหานั้น ๆ ก็จะหมดไป รูปแบบการตัดสินใจแบบถังขยะมีลักษณะสำคัญ คือจุดประสงค์ขององค์การเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่มีใครกำหนดมาก่อน วิธีการและเป้าหมายมีความเป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเหตุการณ์การตัดสินใจที่ดีจะเกิดขึ้นต่อเมื่อปัญหาสอดคล้องกับวิธีการแก้ไข การตัดสินใจต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงมากกว่าความสมเหตุสมผล ผู้บริหารจะต้องปรับแก้สถานการณ์ปัญหาผู้มีส่วนร่วม

และโอกาสให้มีความสัมพันธ์กัน (ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร, สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล, พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ และ จิรนนท์ ไหญ่ลำยอง, 2565).

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือหนองคาย วิทยาลัยเทคนิคบึงกาฬ วิทยาลัยเทคนิคหนองบัวลำภู วิทยาลัยเทคนิคเลย วิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี และ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ว่าผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีภาวะผู้นำทางการตัดสินใจเป็นไปในลักษณะใด มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันหรือไม่ ผลการวิจัยจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

กระบวนการขั้นตอน แนวทางการตัดสินใจข้อตกลงเบื้องต้นภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ มีประโยชน์และข้อจำกัดในการนำไปใช้ และสามารถนำด้านการตัดสินใจในแต่ละด้านไปใช้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจการตัดสินใจที่ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจใช้ในการตัดสินใจมี 5 รูปแบบการตัดสินใจ ดังนี้

การตัดสินใจแบบมีเหตุผล (The Rational Model)

การตัดสินใจแบบมีเหตุผล หรือเรียกว่า รูปแบบการตัดสินใจตามแนวดั้งเดิม (The Classic Model) เป็นรูปแบบการตัดสินใจที่เน้นกลยุทธ์ที่ให้ประโยชน์สูงสุดผู้บริหารอาจเผชิญ

กับสถานะการตัดสินใจแบบมีเหตุผล (Rational Model) ก่อให้เกิดผลการตัดสินใจที่ดี เนื่องจากมีกระบวนการและข้อมูลสารสนเทศประกอบอย่างเพียงพอและได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจแบบมีเหตุผลในแต่ละขั้นตอน

สรุปได้ว่า การตัดสินใจแบบมีเหตุผล เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่มีเหตุผล ผู้ที่ตัดสินใจต้องทำความเข้าใจกับสถานการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วิจัยและระบุปัญหา สร้างทางเลือก มีการประเมินและเลือกทางเลือกเหล่านั้น ยอมรับ นำทางเลือกที่เลือกไปสู่การปฏิบัติ เป็นรูปแบบการตัดสินใจที่ดี เพราะมีกระบวนการและข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจอย่างเพียงพอ

การตัดสินใจทางการบริหาร (The Administrative Model)

การตัดสินใจทางการบริหารจะช่วยให้ผู้บริหารทำการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์การ ความพึงพอใจในทางเลือกจะเป็นประเด็นที่ต้องคำนึงถึง ซีมอน (Simon, 1997 : 214 อ้างถึงใน วุฒิชัย ชมภู, 2557 : 36) เป็นผู้เสนอการตัดสินใจทางการบริหารที่เน้นกลยุทธ์แห่งความพึงพอใจ เพื่อหาทางเลือกที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากกว่าทางเลือกที่จะให้ประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า การตัดสินใจทางการบริหารที่จะช่วยให้ผู้บริหารทำการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นกลยุทธ์แห่งความพึงพอใจ ค้นหาทางเลือกที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจมากกว่าทางเลือกที่จะให้ประโยชน์สูงสุด ผู้ตัดสินใจมีความตระหนักและระบุปัญหาที่จะตัดสินใจ วิเคราะห์ถึงความยุ่งยากในสถานการณ์ที่จำเป็น กำหนดเกณฑ์เพื่อจะแก้ไขปัญหา พัฒนาวิธีการหรือกลยุทธ์ของการดำเนินงาน มีการวางแผนปฏิบัติเมื่อมีการตัดสินใจแล้ว

การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป (The Incremental Model)

ในการที่ผู้บริหารไม่สามารถตัดสินใจด้วยการตัดสินใจทางการบริหารที่มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อตัดสินใจนั้น แต่ในบางครั้งการตัดสินใจไม่อาจกำหนดทางเลือกให้ชัดเจนและไม่สามารถคาดหมายผลที่จะได้รับได้ Lindblom, C. E. (1959) ได้เสนอการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะเป็นที่มีการบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ เรื่องที่จะตัดสินใจมีความหลากหลายไม่แน่นอนและความขัดแย้งสูง

สรุปได้ว่า การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป ที่จะช่วยให้ผู้บริหารไม่สามารถตัดสินใจด้วยการตัดสินใจทางการบริหารที่มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการที่จะนำไปปฏิบัติ แต่ในบางครั้งการตัดสินใจไม่อาจกำหนดทางเลือกให้ชัดเจนและไม่สามารถคาดหมายผลที่จะได้รับการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป มีการบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ เรื่องที่จะตัดสินใจมี

ความหลากหลายไม่แน่นอนและมีความขัดแย้งสูง ผู้กำหนดวัตถุประสงค์และทางเลือกที่จะเกิดขึ้นพร้อมกัน จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้แนวการวิเคราะห์ วิธีการ จุดมุ่งหมาย มีจำนวนทางเลือกและผลที่ได้ลดลงมาก เหลือเฉพาะการพิจารณาทางเลือกที่สอดคล้องกับสภาพการทำงานที่เป็นอยู่ การตัดสินใจที่ดีเป็นสิ่งที่ผู้ตัดสินใจเห็นพ้องต้องกันโดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ มีการวิเคราะห์ข้อจำกัดอยู่ที่ความแตกต่างระหว่างสถานการณ์ที่เป็นอยู่กับทางเลือกที่เหมาะสม เป็นวิธีการใช้การเปรียบเทียบกับทางเลือกที่เป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติได้

การตัดสินใจแบบผสมผสาน (The Mixed Scanning Model)

ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจที่ชาญฉลาด และมีประสบการณ์สูงมักจะไมเลือกวิธีการใดวิธีหนึ่งเท่านั้น แต่จะใช้การตัดสินใจหลายรูปแบบผสม เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุด การตัดสินใจแบบผสมผสาน (The Mixed Mode) เป็นการใชข้อมูลที่ดีที่สุดมาใช้ เอตไซโอนิ (Etzioni, 1968 : 122 – 126 อ้างถึงใน วุฒิชัย ชมภู, 2557 : 38) กล่าวว่า หลักของการตัดสินใจแบบผสมผสานที่สำคัญ คือ การก้าวไปข้างหน้า หากผู้ตัดสินใจไม่แน่ใจในเรื่องที่จะตัดสินใจควรเว้นระยะเวลาของการตัดสินใจออกไปก่อน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมหรือต้องเตรียมการตัดสินใจที่ตรงข้ามไว้บ้าง ถ้าหากมีการวิพากษ์วิจารณ์ในการตัดสินใจครั้งแรกผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจสามารถใช้รูปแบบการตัดสินใจแบบผสมผสานให้เหมาะสมกับงานทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การตัดสินใจแบบผสมผสาน เป็นการนำข้อมูลที่ดีที่สุดมาใช้ หลักการของการตัดสินใจที่สำคัญคือการก้าวไปข้างหน้า หากไม่แน่ใจเรื่องที่จะต้องตัดสินใจควรยืดระยะเวลาของการตัดสินใจออกไปเพื่อค้นหาข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมหรือแยกส่วนของ การตัดสินใจไว้ก่อนหรือทดลองปฏิบัติดูก่อน หรือมีการตัดสินใจที่ตรงข้ามไว้บ้าง ถ้าหากการตัดสินใจในครั้งแรกได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ การตัดสินใจที่ดีผลลัพธ์ของการตัดสินใจออกมาเป็นที่พึงพอใจ เป็นไปตามนโยบายและพันธกิจขององค์การ การค้นหาทางเลือกที่มีข้อจำกัดขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อมูลสารสนเทศที่ขาดหายไปมีความสำคัญต่อการนำมาใช้ในการวิเคราะห์ องค์ความรู้ ทฤษฎีประสบการณ์ และข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

การตัดสินใจแบบถังขยะ (The Garbage Can Model)

การตัดสินใจแบบถังขยะ เป็นพฤติกรรมการตัดสินใจในองค์การมีเป้าหมายไม่ชัดเจน ความหมายของเป้าหมายไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงผู้ร่วมการตัดสินใจกลุ่มของปัญหามีหลากหลายวิธี การแก้ไขปัญหาหลากหลายวิธี มีความซับซ้อน คุณภาพของการตัดสินใจที่ไม่

เป็นระบบใช้จินตนาการหรือมีความบังเอิญ วิธีการแก้ไขปัญหากับปัญหาที่มีความสอดคล้องกัน และสามารถจะพบได้กับองค์การที่มีความหลากหลายปัญหา หรือทั้งหมดเป็นปัญหาเรื้อรัง

สรุปได้ว่า การตัดสินใจแบบถึงขยะ เป็นพฤติกรรมการตัดสินใจในองค์การมีเป้าหมายไม่ชัดเจน ความหมายของเป้าหมายไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงผู้ร่วมการตัดสินใจ กลุ่มของปัญหาที่หลากหลาย วิธีการแก้ไขปัญหามีหลากหลายวิธี มีความซับซ้อน คุณภาพของการตัดสินใจที่ไม่ขึ้นกับระบบใช้ วิธีการแก้ไขอุปสรรคกับปัญหาการตัดสินใจของผู้บริหารสอดคล้องกับปัญหาขององค์การปัญหานั้น ๆ ก็จะหมดไป และสามารถจะพบได้กับองค์การที่มีความหลากหลายปัญหา หรือทั้งหมดเป็นปัญหาเรื้อรังอาจไม่ทราบว่าอะไรเกิดขึ้นในองค์การที่ต้องตัดสินใจจนกว่าปัญหาจะไปพ้องกันกับประสบการณ์ที่ผู้ตัดสินใจมีมาก่อน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรปฏิบัติงานในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 212 คน จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน บุคลากรปฏิบัติงานในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 202 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรปฏิบัติงานในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน บุคลากรปฏิบัติงานในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 130 คน จำนวน 10 แห่ง

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สร้างขึ้นโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ จำนวน 5 รูปแบบ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

(Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 44 ข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 64 – 65) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .60 – 1.00 และค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ .31 - .69 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ .94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test) เพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ	(n = 136)		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การตัดสินใจแบบมีเหตุผล	4.02	0.68	มาก
2. การตัดสินใจแบบทางการบริหาร	3.93	0.70	มาก
3. การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป	3.95	0.71	มาก
4. การตัดสินใจแบบผสมผสาน	3.91	0.68	มาก
5. การตัดสินใจแบบถึงขยะ	3.89	0.71	มาก
รวม	3.94	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ พบว่า ทุกรูปแบบการตัดสินใจอยู่ในระดับ มาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การตัดสินใจแบบมีเหตุผล ($\bar{x} = 4.02$) การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป ($\bar{x} = 3.95$) การตัดสินใจทางการบริหาร ($\bar{x} = 3.93$) การตัดสินใจ ผสมผสาน ($\bar{x} = 3.91$) การตัดสินใจแบบถึงขยะ ($\bar{x} = 3.89$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ โดยรวมและรายรูปแบบการตัดสินใจ จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ		n = 6		n = 130		t	P
		ผู้บริหาร		บุคลากร			
		สถานศึกษา					
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	การตัดสินใจแบบมีเหตุผล	4.50	.481	3.95	.688	4.059**	.000
2	การตัดสินใจแบบทางการบริหาร	4.36	.538	3.87	.710	3.481**	.001
3	การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป	4.46	.450	3.88	.713	4.236**	.000
4	การตัดสินใจแบบผสมผสาน	4.25	.455	3.87	.630	2.873**	.004
5	การตัดสินใจแบบถึงขยะ	4.29	.458	3.84	.720	3.181**	.002
		4.37	.399	3.88	.640	3.906**	.000

** $P < .01$

จากตาราง 2 แสดงว่า ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพ เมื่อพิจารณาทั้งโดยรวมและภาวะผู้นำทางการตัดสินใจรวม พบว่าภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ		n = 54		n = 82		t	P
		ประสบการณ์ใน		ประสบการณ์ใน			
		การปฏิบัติงาน		การปฏิบัติงาน			
		มาก 5 ปี		น้อย 5 ปี			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	การตัดสินใจแบบมีเหตุผล	3.99	.659	4.04	.711	-.529	.597
2	การตัดสินใจแบบทางการบริหาร	3.88	.694	3.96	.720	-.826	.409
3	การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป	3.91	.659	3.97	.750	-.705	.482
4	การตัดสินใจแบบผสมผสาน	3.85	.576	3.96	.746	-1.312	.191
5	การตัดสินใจแบบถ้อยชยะ	3.83	.644	3.94	.763	-1.210	.227
		4.37	.399	3.98	.640	3.906**	.319

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิกฤติใหม่โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจของกระบวนการตัดสินใจในแต่ละด้าน สามารถนำรูปแบบการตัดสินใจดังกล่าวมาใช้ในการตัดสินใจให้มีความสอดคล้อง (ภาณุพงศ์ อุณชาติ และ จฬาพรพรณภรณ์ ธนะแพทย์, 2565) และ สอดคล้องกับ (มณีพลอยไพริน พิศจะโปะ, ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, 2567) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ภาวะผู้นำการตัดสินใจ พบว่า 1) ภาวะผู้นำการตัดสินใจแบบมีเหตุผล มีการกล่าวถึง ภาวะผู้นำตัดสินใจแบบมีเหตุผล เป็นโมเดลการตัดสินใจแบบคลาสสิก ผู้ตัดสินใจเป็นผู้มีข้อมูลเพียงพอของแต่ละทางเลือก ทำให้สามารถสรุปข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือกได้ ผู้ตัดสินใจสันนิษฐานได้ว่ามีข้อมูลสมบูรณ์ โดยคำนึงถึงสถานการณ์การตัดสินใจ 2) ภาวะผู้นำการตัดสินใจทางการบริหาร ผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา ผู้บริหารระบุปัญหาอย่างชัดเจนก่อนการตัดสินใจ ผู้บริหารตัดสินใจโดยคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ร่วมงานด้านที่เน้นกลยุทธ์ ความพึงพอใจ สอดคล้องกับ ซีมอน (Simon, 1997) เป็นผู้เสนอการตัดสินใจทางการบริหารที่เน้นกลยุทธ์ความพึงพอใจ 3) รูปแบบการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป สอดคล้องกับ ลินด์บลอม (Lindblom, 1959) การตัดสินใจแบบผสมผสาน ผู้บริหารศึกษากรอบนโยบายขององค์กร สอดคล้องกับ เอทไซโอนิ (Ezioni, 1968) การตัดสินใจที่ดีจะได้ผลลัพธ์ที่พึงพอใจเป็นไปตามนโยบายและพันธกิจขององค์กร 5) การตัดสินใจแบบถ่วงชั่ง ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรเสนอแนวคิดวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำการตัดสินใจในวิธีที่ 5 สอดคล้องกับ (ฐิติวัธส หนัณกิจ, 2565) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องการเรียนการสอนการตัดสินใจแบบถ่วงชั่งเป็นการสุ่มเลือกปัญหาตัดสินใจโคเฮน และคนอื่นๆ (Cohen et al. 1990) ภาวะผู้นำการตัดสินใจแบบถ่วงชั่ง มีกระบวนการดังนี้ เสนอแนวคิดเพื่อใช้แก้ไขปัญหาทุก ๆ ปัญหา จะมีแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมและภาวะผู้นำการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานในการวิจัยข้อที่ 1 คัดแยกประเด็นปัญหา จัดอันดับความจำเป็นในเรื่องที่จะตัดสินใจรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่ผ่านมา นำมาประกอบการตัดสินใจให้มีความสอดคล้องเหมาะสม การวินิจฉัยตรวจสอบและระบุปัญหาที่จะตัดสินใจ สร้างทางเลือก พิจารณาข้อดีข้อเสีย มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาสร้างทางเลือกตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ ประเมินทางเลือกนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ(จุฬามาศ เผื่อแผ่, สุชาติ นันทะไชย, สุธารัตน์ สารสว่าง, 2565) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะ ผู้นำด้านซอฟต์แวร์สเกลกับ

ประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บริหารว่า ภาวะผู้นำการตัดสินใจที่ผู้บริหารเลือกใช้ในการบริหารงานในรูปแบบที่ 5 ด้วยเช่นกัน และ (วินัส รุ่งรจนา, อนุพัชร วรพงศ์พัชร, 2566) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ได้ศึกษาเปรียบเทียบ การตัดสินใจ ตามแนวคิดของ วรูม และ แยตตอน (Vroom and Yetton) ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจ ของผู้บริหารโรงเรียนไม่ยึดแบบหนึ่งแบบใดตายตัว แต่จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการ อาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ พบองค์ความรู้ที่ สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงผลภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ ประกอบด้วย การตัดสินใจแบบมีเหตุผล, การตัดสินใจแบบทางการบริหาร, การตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป, การตัดสินใจแบบผสมผสาน, การตัดสินใจแบบถึงขยะ โดยให้ความสำคัญตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 รูปแบบการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรูปแบบการตัดสินใจ มีผลสรุปดังนี้ 1.1 รูปแบบการตัดสินใจแบบมีเหตุผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1.2 ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1.3 ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจทางการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1.4 ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจแบบผสมผสาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1.5 ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจแบบถึงขยะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายรูปแบบการตัดสินใจ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและด้านภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและด้านภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รูปแบบพฤติกรรมตัดสินใจ ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่ถึงมากที่สุด จึงควรมีการพัฒนาทักษะการตัดสินใจผู้บริหารสถานศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีระดับการตัดสินใจ ภาวะผู้นำทางการตัดสินใจที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการตัดสินใจของผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตัดสินใจผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) ควรมีการศึกษาเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพภาวะผู้นำทางการตัดสินใจผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *วิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วุฒิชัย จำนงค์. (2523). *พฤติกรรมกรรมการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

จุฑามาศ เผื่อแผ่, สุขาดา นันทะไชย และ สุดารัตน์ สารสว่าง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำด้านซอฟต์แวร์สเกลกับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 513-524.

จิตติวิสต์ หมั่นกิจ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา: ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของ ผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 5(3), 123-141.

ละมุล รอดขวัญ, จิราพร ศรีอินทร์, อุษา งามมีศรี และ มังกร แก้วตรุณศิลป์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ภาคใต้ สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่ม 7. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 4(2), 151-162.

ธนภัทร พึ่งพงษ์, ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(2), 72-85.

ภาณุพงศ์ อุณาชาติ, จุฬพรพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาน ศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*, 5(2), 222-236.

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, พงษ์ศักดิ์ ผกามาต, ดรุณี ปัญจรัตนากร. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 9(2), 128-143.

ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร, สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล, พงษ์ศักดิ์ ผกามาต และ จิรนนท์ ใหญ่ลายอง. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบปรับตัวของผู้บริหารสถาบันการอาชีวศึกษา มีอาชีพภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่และวิถีถัดไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย, *วารสารพุทธมคค์*, 7(1), 193-207.

- มณีพลอยไพริน พิศจะโปะ, อนุพัทธ์ วรพงศ์พัชร. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต
3, *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 6(7), 22-33.
- วินัส รุ่งรจนา, อนุพัทธ์ วรพงศ์พัชร. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี, *วารสารนวัตกรรมการศึกษาใน
อนาคต*, 2(2), 90-103
- Dongling.Z, Worapongpat.N. (2023). Academic Leadership of Administrator
Influence Learning Organization of Case Study of The University, Hong
Kong, *International Journal of Multidisciplinary in Educational & Cultures
Studies*, 1(2), 12-20.
- Zhou.W, Worapongpat.N, Liuyue.Z. (2024). Leadership according to the
curriculum of teachers under the foundation of wisdom education, a case
study of a primary school. in Yin Chuan, China. *International Journal of
Multidisciplinary in Educational & Cultures Studies*, 2(1), 15-28.
- Cohen, W.A. (1990). *The art of the leadership*. New Jersey: Prentice Hall.
- Simon, H.A. (1957). *Administrative behavior*. 2nd ed. New York: The Free Press.
- _____. (1977). *Administrative Behavior*. New York: The Free Press.
- _____. (1997). *Administrative Behavior*. New York: The Free Press.
- Etzioni, A. (1968). *Modern Organization*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Krejcie, R.V. and Morgan. D.W. (1970). “Determining Size for Research Activities,”
Education and Psychological Measurement, 30 (3) : 607-610.
- Lindblom, C. E. (1959). “The Science of Muddling Through,” *Public
Administrative Review*, 19(1959), 79-99.

กลยุทธ์การบริหารงบประมาณวิจัยแบบมุ่งผลลัพธ์*

RESULTS-ORIENTED RESEARCH BUDGET MANAGEMENT STRATEGY

กฤษฎา แสบบัวคำ¹ และ สันญา เคนาภูมิ³

Krisda Sanbuakham¹ and Sanya Kenaphoom²

¹สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Research and Development Institute, Maha Sarakham Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: zumsa_17@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 27 มิถุนายน 2567; วันแก้ไขบทความ 1 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 27 June 2024; Revised 1 August 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

การเพิ่มผลกระทบของการลงทุนด้านการวิจัยจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้กลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพที่เข้มงวด วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และการจัดตำแหน่งเงินทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ เป็นสิ่งสำคัญ ด้วยการรับประกันการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความรับผิดชอบผ่านการประเมินอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในที่สุดกลยุทธ์นี้จะนำไปสู่ผลการวิจัยที่สำคัญ และรักษาความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในสภาพแวดล้อมระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลยุทธ์ในการจัดการงบประมาณการวิจัยโดยเน้นที่ผลลัพธ์ ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยเชิงผลลัพธ์คือ (1) การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (2) การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (3) การวัดประสิทธิภาพและ KPI (4) การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากร (5) การประเมินและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง และ (6) การมีส่วนร่วมและความโปร่งใสของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสรุปตามข้อมูล กลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์

Citation:

* กฤษฎา แสบบัวคำ และ สันญา เคนาภูมิ. (2567). กลยุทธ์การบริหารงบประมาณวิจัยแบบมุ่งผลลัพธ์. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 2(4), 48-61.

Krisda Sanbuakham and Sanya Kenaphoom. (2024). Results-oriented Research Budget Management Strategy. Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(4), 48-61.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2024.12>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่โปร่งใส การใช้ตัวชี้วัดประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมาย การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากร การประเมินอย่างต่อเนื่อง และการจัดแนวการตัดสินใจทางการเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ กลยุทธ์นี้ใช้การวางแผนอย่างเป็นระบบและเทคนิคการจัดการแบบปรับตัวเพื่อรับประกันการใช้ทรัพยากรและความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพในการบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารงบประมาณวิจัย, การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

Abstract

In order to maximize the impact of research investments, the results-oriented research budget management strategy—which involves rigorous performance metrics, clear objectives, and funding alignment with strategic goals—is crucial. By ensuring effective resource allocation, encouraging accountability through methodical evaluation, and fostering stakeholder collaboration, this strategy eventually leads to significant research outcomes and maintains organizational competitiveness in a changing global environment. The objective of this article is to present a strategy for managing research budgets with a focus on results. The results found that the Results-oriented research budget management strategy was; (1) Strategic Goal Alignment, (2) Clear Objective Setting, (3) Performance Metrics and KPIs, (4) Resource Optimization, (5) Continuous Evaluation and Adaptation, and (6) Stakeholder Engagement and Transparency. In conclusion, according to the data, a results-oriented research budget management strategy comprises several key components, including transparent stakeholder engagement, performance metrics implementation, goal-setting, resource optimization, ongoing evaluation, and alignment of financial decisions with strategic goals. This strategy uses systematic planning and adaptive management techniques to guarantee the

effective use of resources and accountability in accomplishing research objectives.

Keywords: Strategy, Research Budget Management, Results-based Management

บทนำ

การจัดการงบประมาณการวิจัยหมายถึงกระบวนการที่เป็นระบบในการวางแผน การจัดสรร ติดตาม และการควบคุมทรัพยากรทางการเงินที่จัดสรรให้กับกิจกรรมการวิจัยภายในองค์กร มันเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เงินทุน เพื่อให้แน่ใจว่าโครงการวิจัยได้รับเงินทุนอย่างเพียงพอเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะเดียวกันก็รักษาความรับผิดชอบทางการเงิน (Heinze, 2018) การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก ช่วยให้องค์กรจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และภารกิจของตน ด้วยการจัดสรรทรัพยากรตามวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและผลลัพธ์ที่คาดหวัง สถาบันสามารถมั่นใจได้ว่าการลงทุนด้านการวิจัยมีส่วนโดยตรงต่อการพัฒนาความรู้ การจัดการกับความท้าทายทางสังคม หรือการส่งเสริมนวัตกรรม (Heinze, 2018) ประการที่สอง การจัดการงบประมาณที่เหมาะสมช่วยลดความเสี่ยงทางการเงินและทำให้แน่ใจว่าโครงการวิจัยยังคงอยู่ในขีดจำกัดเงินทุนที่จัดสรร ป้องกันการใช้จ่ายเกินและข้อจำกัดด้านงบประมาณที่อาจเป็นอันตรายต่อความต่อเนื่องของโครงการ (Heinze, 2018)

นอกจากนี้ การจัดการงบประมาณการวิจัยยังส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ แนวทางด้านงบประมาณและกลไกการรายงานที่ชัดเจนอำนวยความสะดวกในการกำกับดูแลและประเมินค่าใช้จ่าย ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดสรรทรัพยากร (Heinze, 2018) ความโปร่งใสนี้สร้างความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานให้ทุน ผู้ทำงานร่วมกัน และสาธารณชน ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของสถาบันและการสนับสนุนสำหรับความพยายามในการวิจัย การจัดสรรทุนวิจัยเชิงกลยุทธ์ยังช่วยเพิ่มความคล่องตัวขององค์กรและการตอบสนองต่อโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้นใหม่ ด้วยการประเมินประสิทธิภาพงบประมาณอย่างต่อเนื่องและปรับการจัดสรรทรัพยากรตามความจำเป็น สถาบันต่างๆ จึงสามารถเพิ่มประสิทธิภาพผลการวิจัย ยืดช่องทางการวิจัยใหม่ๆ และใช้ประโยชน์จากแนวโน้มการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Heinze, 2018) แนว

ทางการปรับตัวนี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างขีดความสามารถด้านการวิจัยของสถาบันเท่านั้น แต่ยังทำให้สถาบันสามารถแข่งขันในการดึงดูดเงินทุนและความร่วมมืออีกด้วย

ดังนั้นการจัดการงบประมาณการวิจัยถือเป็นสิ่งสำคัญในการชี้แนะการตัดสินใจทางการเงิน การรับรองความรับผิดชอบ และเพิ่มผลกระทบของการลงทุนด้านการวิจัยให้สูงสุด ด้วยการใช้แนวทางที่เป็นระบบในการวางแผนงบประมาณ การติดตาม และการปรับตัว องค์กรต่างๆ จึงสามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการวิจัยเชิงนวัตกรรม ขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Heinze, 2018)

อย่างไรก็ตามกลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นแนวทางที่เป็นระบบซึ่งมุ่งเน้นไปที่การบรรลุผลลัพธ์และวัตถุประสงค์ที่วัดได้ผ่านการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์นี้เน้นการปรับการตัดสินใจด้านงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายและลำดับความสำคัญขององค์กร เพื่อให้มั่นใจว่าเงินทุกดอลลาร์ที่ใช้ไปมีส่วนโดยตรงต่อผลลัพธ์ที่ต้องการ เช่น ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น นวัตกรรม หรือผลกระทบทางสังคม (Oulasvirta, 2019) หัวใจสำคัญของกลยุทธ์นี้คือการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงสำหรับการจัดสรรงบประมาณ ด้วยการกำหนดเป้าหมายที่วัดผลได้ องค์กรต่างๆ จึงสามารถจัดลำดับความสำคัญของเงินทุนไปสู่โครงการริเริ่มต่างๆ ที่รับประกันผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุดในแง่ของมูลค่าเชิงกลยุทธ์และผลกระทบ แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความรับผิดชอบต่อ แต่ยังอำนวยความสะดวกในการประเมินประสิทธิภาพผ่านการใช้ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) และตัวชี้วัดอื่นๆ ที่ติดตามความคืบหน้าและความสำเร็จของผลลัพธ์ (Oulasvirta, 2019) นอกจากนี้ กลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ยังส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของทรัพยากร โดยเกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อระบุพื้นที่สำหรับการปรับปรุงหรือการจัดสรรเงินทุน กระบวนการจัดการแบบปรับตัวนี้ช่วยให้องค์กรต่างๆ ตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ทันที ค้นหาโอกาสที่เกิดขึ้น และลดความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการวิจัยหรือเป้าหมายขององค์กร (Oulasvirta, 2019) ที่สำคัญ กลยุทธ์นี้ส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตัดสินใจด้านงบประมาณ วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์จะสร้างความไว้วางใจระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงผู้ให้ทุน นักวิจัย และชุมชนในวงกว้าง ด้วยการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการ

จัดทำงบประมาณและให้การมองเห็นวิธีการจัดสรรและใช้เงินทุน องค์กรต่างๆ จึงสามารถปรับปรุงการทำงานร่วมกัน การสนับสนุน และการยอมรับสำหรับโครงการริเริ่มด้านการวิจัย (Oulasvirta, 2019)

ดังนั้น กลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มผลกระทบและประสิทธิผลของทรัพยากรทางการเงินในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ด้วยการปรับการตัดสินใจด้านงบประมาณให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบ องค์กรต่างๆ สามารถเพิ่มความสามารถในการขับเคลื่อนผลลัพธ์ที่มีความหมาย ส่งเสริมนวัตกรรม และรักษาความสามารถในการแข่งขันในสาขาของตน (Oulasvirta, 2019)

การทำความเข้าใจกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรที่มุ่งหวังที่จะเพิ่มผลกระทบและประสิทธิภาพของการลงทุนด้านการวิจัยให้สูงสุด กลยุทธ์นี้เน้นการจัดทรัพยากรทางการเงินให้สอดคล้องกับผลลัพธ์และวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงและวัดผลได้ เพื่อให้มั่นใจว่าเงินทุนวิจัยมีส่วนโดยตรงในการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Smith & Johnson, 2020) การนำแนวทางนี้ไปใช้ องค์กรต่างๆ สามารถจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัยที่มีแนวโน้มสูงสุดสำหรับนวัตกรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ หรือผลกระทบทางสังคม ดังนั้นจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด และเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัยโดยรวม (Smith & Johnson, 2020) นอกจากนี้ ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ยังเอื้อต่อการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดประสิทธิภาพที่ชัดเจน องค์กรต่างๆ สามารถประเมินความสำเร็จและประสิทธิผลของโครงการริเริ่มการวิจัยได้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้สามารถปรับการจัดการงบประมาณได้อย่างมีข้อมูลตามความจำเป็น (Smith & Johnson, 2020) วิธีการจัดการแบบปรับเปลี่ยนนี้ไม่เพียงแต่ปรับปรุงประสิทธิภาพของงบประมาณ แต่ยังเพิ่มความคล่องตัวขององค์กรในการตอบสนองต่อโอกาสการวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่หรือการเปลี่ยนลำดับความสำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่าความพยายามในการวิจัยยังคงสอดคล้องกับความต้องการทางวิทยาศาสตร์และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Smith & Johnson, 2020) ดังนั้นโดยพื้นฐานแล้ว การเข้าใจหลักการของการจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรที่ต้องการเพิ่มผลกระทบจากการวิจัย ส่งเสริมความโปร่งใสในการดูแลทางการเงิน และรักษาการจัดตำแหน่งเชิงกลยุทธ์กับเป้าหมายของสถาบันและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Smith & Johnson, 2020)

กลยุทธ์การบริหารงบประมาณวิจัยแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

1. การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Goal Alignment)

การจัดตำแหน่งเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ในกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เกี่ยวข้องกับการจัดตำแหน่งการจัดสรรทางการเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่ครอบคลุมและภารกิจขององค์กร สิ่งนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยมุ่งสู่ความคิดริเริ่มที่สอดคล้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์หลักขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ผลกระทบทางสังคม หรือการพัฒนาเศรษฐกิจ (Smith & Brown, 2021)

การจัดตำแหน่งการจัดสรรทางการเงินให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์จะช่วยเพิ่มความสอดคล้องและประสิทธิผลของความพยายามในการวิจัยภายในองค์กร ด้วยการจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่สนับสนุนวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ สถาบันต่างๆ สามารถเพิ่มผลกระทบของการลงทุนด้านการวิจัยของตนได้สูงสุด และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยในการบรรลุผลลัพธ์ที่วัดได้ แต่ยังช่วยให้มั่นใจว่ากิจกรรมการวิจัยมีส่วนช่วยอย่างมีความหมายต่อภารกิจและวิสัยทัศน์ระยะยาวขององค์กร (Smith & Brown, 2021)

นอกจากนี้ การจัดตำแหน่งเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ยังส่งเสริมการทำงานร่วมกันขององค์กรและการทำงานร่วมกันระหว่างแผนกหรือหน่วยวิจัย เมื่อมีการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินตามลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ จะสนับสนุนการริเริ่มการวิจัยแบบสหวิทยาการและอำนวยความสะดวกในการเป็นหุ้นส่วนที่ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและความเชี่ยวชาญเสริมวิธีการทำงานร่วมกันนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มคุณภาพและขอบเขตของโครงการวิจัยเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมนวัตกรรมและการผสมผสานแนวคิดภายในองค์กรด้วย (Smith & Brown, 2021)

โดยสรุป การจัดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เป็นรากฐานของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ เนื่องจากช่วยให้มั่นใจได้ว่าเงินทุนวิจัยสนับสนุนวัตถุประสงค์และภารกิจที่ครอบคลุมขององค์กร แนวทางนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบของความพยายามในการวิจัย ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการทำงานร่วมกันในขอบเขตการวิจัยที่หลากหลาย

2. การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Clear Objective Setting)

การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงเป็นส่วนสำคัญของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ แนวทางนี้ช่วยให้แน่ใจว่าการตัดสินใจให้ทุนวิจัยได้รับการชี้นำโดยเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนและผลลัพธ์ที่ต้องการซึ่งสอดคล้องกับลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์และภารกิจขององค์กร (Jones & Smith, 2022) วัตถุประสงค์อาจรวมถึงการพัฒนาความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์เฉพาะ การพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมหรือการจัดการกับความท้าทายทางสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านการดูแลสุขภาพหรือความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน องค์กรต่างๆ สามารถจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดสรรทรัพยากรตามศักยภาพเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่วัดผลได้ วัตถุประสงค์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินประสิทธิภาพและความสำเร็จของการลงทุนด้านการวิจัย การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนยังส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการจัดการงบประมาณ ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจให้ทุน และติดตามความคืบหน้าในการบรรลุเป้าหมายการวิจัย (Jones & Smith, 2022)

นอกจากนี้ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนยังส่งเสริมให้เกิดความสอดคล้องและสอดคล้องกันในกิจกรรมการวิจัยภายในองค์กร เมื่อโครงการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เฉพาะ จะส่งเสริมความพยายามที่มุ่งเน้นและลดความเสี่ยงของการกระจายตัวของทรัพยากรหรือความซ้ำซ้อน การจัดตำแหน่งเชิงกลยุทธ์นี้ช่วยเพิ่มความสามารถขององค์กรในการใช้ประโยชน์จากความสามารถในการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นใหม่ และจัดการกับความท้าทายที่สำคัญในลักษณะที่เป็นระบบและตรงเป้าหมาย (Jones & Smith, 2022)

โดยสรุป การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเป็นพื้นฐานของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ เนื่องจากเป็นกรอบการทำงานที่มีโครงสร้างสำหรับการจัดลำดับความสำคัญของการลงทุนด้านการวิจัย ส่งเสริมความรับผิดชอบ และเพิ่มผลกระทบของผลการวิจัยที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

3. ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและ KPI (Performance Metrics and KPIs)

ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) เป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ เครื่องมือเหล่านี้ใช้เพื่อวัดผล

กระทบและประสิทธิผลของค่าใช้จ่ายในการวิจัย โดยให้เกณฑ์มาตรฐานเชิงปริมาณเทียบกับผลการวิจัยที่สามารถประเมินได้ (Smith & Johnson, 2020)

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยอาจรวมถึงอัตราการตีพิมพ์ในวารสารที่มีชื่อเสียง จำนวนการอ้างอิงผลงานตีพิมพ์ การยื่นสิทธิบัตรที่เกิดจากการค้นพบงานวิจัย ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่นำไปสู่การจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ หรือตัวชี้วัดผลกระทบทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือผลประโยชน์ของชุมชน (Smith & Johnson, 2563) ตัวชี้วัดเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นการวัดผลการวิจัยและผลกระทบที่จับต้องได้ ช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนในเงินทุนวิจัย

ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) ปรับปรุงกระบวนการประเมินเพิ่มเติมโดยมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เฉพาะที่กำหนดไว้สำหรับกิจกรรมการวิจัย KPI จะถูกเลือกตามความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายขององค์กร และอาจรวมถึงเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัย การปรับปรุงผลลัพธ์ด้านนวัตกรรม หรือการบรรลุเหตุการณ์สำคัญเฉพาะภายในกรอบเวลาที่กำหนด (Smith & Johnson, 2020) ด้วยการติดตาม KPI องค์กรต่างๆ สามารถติดตามความคืบหน้า ระบุจุดที่ต้องปรับปรุง และตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัย

การใช้ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและ KPI ส่งเสริมความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการจัดการงบประมาณการวิจัย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงหน่วยงานให้ทุน หน่วยงานกำกับดูแล และชุมชนการวิจัย จะมองเห็นวิธีการจัดสรรทรัพยากรและผลลัพธ์ที่บรรลุผล ความโปร่งใสนี้ส่งเสริมความไว้วางใจ ปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจ และอำนวยความสะดวกในการวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับการลงทุนด้านการวิจัยในอนาคต (Smith & Johnson, 2020)

โดยสรุป ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและ KPI มีบทบาทสำคัญในกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ โดยจัดให้มีการวัดผลกระทบและประสิทธิผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้องค์กรจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากร เพิ่มผลการวิจัยสูงสุด และแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการบรรลุเป้าหมายการวิจัยเชิงกลยุทธ์

4. การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากร (Resource Optimization)

การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากรเป็นลักษณะพื้นฐานของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลกระทบของการลงทุนด้านการวิจัยให้สูงสุด แนวทางนี้เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินตามการ

ประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศักยภาพการวิจัยและผลลัพธ์ที่คาดหวังซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร (Smith & Thompson, 2021) ด้วยการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบ องค์กรต่างๆ สามารถจัดลำดับความสำคัญของเงินทุนสำหรับโครงการริเริ่มที่รับประกันผลตอบแทนสูงสุดจากการลงทุนในแง่ของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ นวัตกรรม หรือผลประโยชน์ทางสังคม

การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดการสิ้นเปลืองทรัพยากรและเพิ่มความสามารถขององค์กรในการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ภายในข้อจำกัดด้านงบประมาณที่จัดสรร โดยเกี่ยวข้องกับการประเมินอย่างเข้มงวดและการเปรียบเทียบข้อเสนอการวิจัย โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ เช่น ความเป็นไปได้ ความเกี่ยวข้องกับลำดับความสำคัญขององค์กร ศักยภาพในการค้นพบที่ก้าวหน้า และการปรับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่ให้ทุนสนับสนุน (Smith & Thompson, 2021) แนวทางที่มีระเบียบวินัยนี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่าทรัพยากรจะถูกส่งไปยังโครงการที่มีศักยภาพสูงสุดในการประสบความสำเร็จและผลกระทบ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมของค่าใช้จ่ายในการวิจัย

นอกจากนี้ การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากรยังช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมของความรับผิดชอบทางการเงินและประสิทธิภาพภายในองค์กร ด้วยการส่งเสริมความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านงบประมาณ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกอย่างรอบรู้เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและการใช้ประโยชน์ ความโปร่งใสนี้ช่วยเพิ่มความไว้วางใจในหมู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงหน่วยงานให้ทุน นักวิจัย และชุมชนในวงกว้าง และส่งเสริมความพยายามในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยร่วมกัน (Smith & Thompson, 2021)

โดยสรุป การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากรเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บรรลุผลสูงสุดและประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการงบประมาณการวิจัย ด้วยการจัดการตัดสินใจด้านเงินทุนให้สอดคล้องกับการประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของศักยภาพการวิจัยและผลลัพธ์ที่คาดหวัง องค์กรต่างๆ จึงสามารถลดของเสีย เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลทางการเงิน และจัดสรรทรัพยากรอย่างมีกลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม

5. การประเมินและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (Continuous Evaluation and Adaptation)

การประเมินและการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการวิจัย แนวทางนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการวิจัย

อย่างต่อเนื่องและประสิทธิภาพทางการเงินเพื่อระบุความสำเร็จ ความท้าทาย และโอกาสในการปรับปรุงอย่างทันท่วงที (Brown & Davis, 2023) ด้วยการรักษาวงจรข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ องค์กรต่างๆ จึงสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร และปรับลำดับความสำคัญของการวิจัยตามความจำเป็น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มผลกระทบสูงสุด

การประเมินอย่างสม่ำเสมอช่วยให้องค์กรสามารถติดตามความคืบหน้าในการบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยและวัดผลตอบแทนจากการลงทุนในค่าใช้จ่ายในการวิจัย ตัวชี้วัดและตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) ใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโครงการวิจัย โดยจัดให้มีเกณฑ์มาตรฐานเชิงปริมาณสำหรับการประเมินผลลัพธ์และแจ้งการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Brown & Davis, 2023) กระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าทรัพยากรจะถูกส่งไปยังโครงการที่มีศักยภาพสูงสุดในการประสบความสำเร็จและสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

แนวปฏิบัติด้านการจัดการแบบปรับเปลี่ยนได้รับการอำนวยความสะดวกผ่านการประเมินอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถตอบสนองได้ทันทีต่อโอกาสที่เกิดขึ้นหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในแนวการวิจัย ด้วยการคงความยืดหยุ่นและการตอบสนองเอาไว้สถาบันต่างๆ จึงสามารถใช้ประโยชน์จากการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือการเปลี่ยนแปลงในความต้องการทางสังคมที่อาจส่งผลกระทบต่อลำดับความสำคัญของการวิจัย (Brown & Davis, 2023) ความคล่องตัวนี้ช่วยเพิ่มความสามารถขององค์กรในการรักษาความสามารถในการแข่งขัน สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และรักษาความเกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมการวิจัยแบบไดนามิก

โดยสรุป การประเมินและการปรับตัวอย่างต่อเนื่องมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลกระทบของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัย ด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมของการประเมินอย่างต่อเนื่องและการจัดการแบบปรับตัว องค์กรต่างๆ สามารถเพิ่มความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และการจัดตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ของการลงทุนด้านการวิจัยตามลำดับความสำคัญขององค์กร

6. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียและความโปร่งใส (Stakeholder Engagement and Transparency)

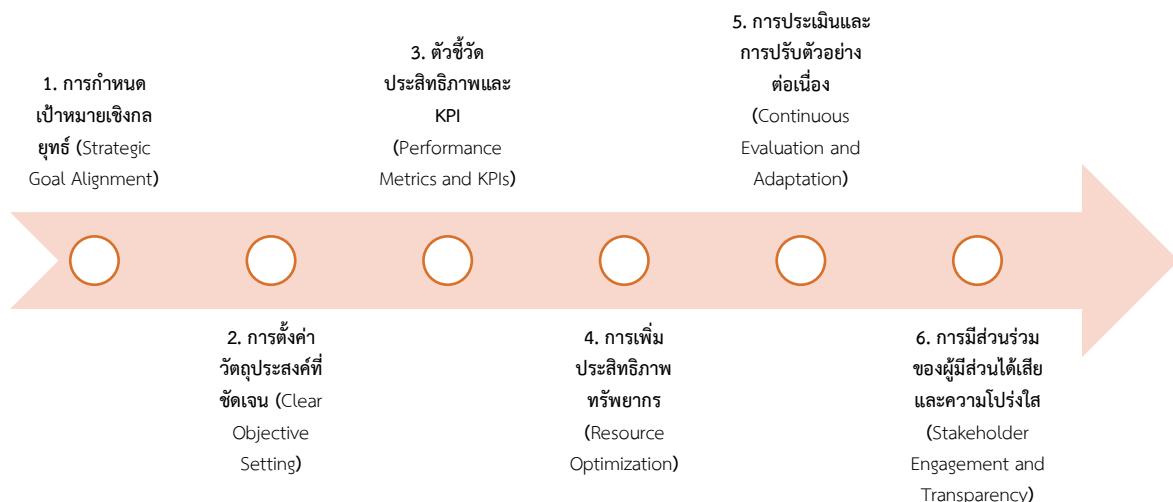
การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการวิจัย แนวทางนี้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มี

ส่วนได้ส่วนเสียอย่างจริงจัง รวมถึงนักวิจัย หน่วยงานให้ทุน พันธมิตรในอุตสาหกรรม และชุมชนในวงกว้าง ในกระบวนการจัดทำงบประมาณเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Jones & Smith, 2022) การสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตัดสินใจให้ทุน วัตถุประสงค์การวิจัย และผลลัพธ์จะส่งเสริมความไว้วางใจและการทำงานร่วมกัน ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายการวิจัยร่วมกัน และเพิ่มผลกระทบทางสังคมจากการลงทุนด้านการวิจัยให้สูงสุด

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้มั่นใจได้ว่ามุมมองและความเชี่ยวชาญที่หลากหลายได้รับการพิจารณาในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณการวิจัย ด้วยการขอข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย องค์กรต่างๆ จะได้รับข้อมูลเชิงลึกอันมีค่าเกี่ยวกับลำดับความสำคัญ ความท้าทาย และโอกาส เพิ่มความเกี่ยวข้องและผลกระทบของโครงการริเริ่มด้านการวิจัย (Jones & Smith, 2022) แนวทางการทำงานร่วมกันนี้เสริมสร้างความสัมพันธ์ ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ และอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความคิด และทรัพยากรทั่วทั้งภาคส่วน

ความโปร่งใสในการจัดการงบประมาณการวิจัยเกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันเวลาที่แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับวิธีการจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการเงิน แนวปฏิบัติที่โปร่งใส เช่น การเปิดเผยการจัดสรรเงินทุนต่อสาธารณะ การรายงานผลการวิจัย และการเปิดเผยความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น สร้างความน่าเชื่อถือและความรับผิดชอบภายในชุมชนการวิจัยและในหมู่พันธมิตรด้านเงินทุน (Jones & Smith, 2022) ความโปร่งใสนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความมั่นใจในความสมบูรณ์ของกระบวนการวิจัยเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ลงทุนในผลลัพธ์ของความพยายามในการวิจัยอีกด้วย

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความโปร่งใสมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและผลกระทบของกลยุทธ์การจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการวิจัย ด้วยการส่งเสริมการสื่อสารแบบเปิด การทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบ องค์กรต่างๆ สามารถใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญและทรัพยากรร่วมกันเพื่อจัดการกับความท้าทายที่ซับซ้อน ขับเคลื่อนนวัตกรรม และบรรลุผลลัพธ์ทางสังคมที่มีความหมายผ่านการลงทุนในการวิจัย

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารงบประมาณวิจัยแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

โดยรวมแล้ว กลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ช่วยให้มั่นใจได้ว่าทรัพยากรทางการเงินได้รับการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามอย่างเข้มงวด และประเมินตามการมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่วัดได้และเป้าหมายขององค์กร แนวทางนี้ไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการลงทุนด้านการวิจัยเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความสามารถขององค์กรในการส่งมอบผลการวิจัยที่มีผลกระทบซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กรอีกด้วย

สรุป

กลยุทธ์การจัดการงบประมาณการวิจัยที่มุ่งเน้นผลลัพธ์แสดงถึงแนวทางที่เป็นระบบในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรและการใช้ทรัพยากรทางการเงินในการวิจัย ด้วยการจัดการตัดสินใจด้านเงินทุนให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน องค์กรต่างๆ จะสามารถเพิ่มผลกระทบของการลงทุนด้านการวิจัยของตนได้สูงสุด กลยุทธ์นี้เน้นการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ การตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ตัวชี้วัดประสิทธิภาพและตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพหลัก (KPI) การเพิ่มประสิทธิภาพทรัพยากร การประเมินและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมและความโปร่งใสของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ละองค์ประกอบมีส่วนช่วยในการส่งเสริมวัฒนธรรมของความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพ และนวัตกรรมภายในองค์กรจัดการวิจัย การใช้แนวทางที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ช่วยให้องค์กรจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัย

ที่สัญญาว่าจะมีศักยภาพสูงสุดสำหรับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี หรือผลกระทบต่อสังคม ด้วยการประเมินโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่องและปรับการจัดสรรทรัพยากรตามตัวชี้วัดประสิทธิภาพและข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สถาบันต่างๆ สามารถตอบสนองต่อโอกาสและความท้าทายที่เกิดขึ้นใหม่ในแนวการวิจัยในเชิงรุก แนวทางปฏิบัติด้านการจัดการแบบปรับเปลี่ยนนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความคล่องตัวขององค์กรเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ และเพิ่มความโปร่งใสของกระบวนการวิจัย ดังนั้นจึงมั่นใจได้ว่าความพยายามในการวิจัยมีส่วนช่วยอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการกับความท้าทายระดับโลกและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- Brown, A., & Davis, S. (2023). Continuous evaluation and adaptation in results-oriented budget management: Enhancing research effectiveness and impact. *Journal of Scientific Research Management*, 11(2), 78-92. <https://doi.org/10.1002/jsrm.23456>
- Heinze, T. (2018). *Research management and administration*. Routledge.
- Jones, A., & Smith, B. (2022). Clear objective setting in research budget management: Enhancing accountability and impact. *Journal of Scientific Research Management*, 10(1), 45-58. <https://doi.org/10.1002/jsrm.23456>
- Jones, A., & Smith, B. (2022). Stakeholder engagement and transparency in results-oriented budget management: Enhancing research impact and accountability. *Journal of Research Administration*, 54(1), 34-48. <https://doi.org/10.1002/jra.21678>
- Oulasvirta, A. (2019). Results-oriented budget management: Strategies for maximizing impact and efficiency. *Journal of Research Management*, 5(2), 45-60.

- Smith, A., & Johnson, B. (2020). Understanding the Results-oriented research budget management strategy: Implications for organizational effectiveness. *Journal of Research Administration*, 50(3), 112-128. <https://doi.org/10.1002/jra.21567>
- Smith, A., & Johnson, C. (2020). Performance metrics and Key Performance Indicators (KPIs) in research budget management: Enhancing accountability and effectiveness. *Journal of Research Administration*, 52(3), 112-128. <https://doi.org/10.1002/jra.21789>
- Smith, J., & Brown, L. (2021). Strategic goal alignment in research budget management: Maximizing impact and efficiency. *Journal of Research Administration*, 55(2), 78-92. <https://doi.org/10.1002/jra.21987>
- Smith, J., & Thompson, L. (2021). Resource optimization in results-oriented budget management: Maximizing efficiency and impact. *Journal of Research Management*, 57(4), 210-225. <https://doi.org/10.1002/jrm.23456>

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสังคม*

GENERAL KNOWLEDGE ABOUT THE SOCIETY

ศรีเสด็จ กองแกน

Srisadet Kongkan

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Phetchabun Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: pm_sakchai@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 1 สิงหาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 19 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2567

Received 1 August 2024; Revised 19 August 2024; Accepted 20 August 2024

บทคัดย่อ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ลักษณะของการติดต่อก็จะมีหลายสถานภาพและหลายบทบาท บางครั้งก็ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี บางครั้งก็ก่อให้เกิดผลเสียตามมา เพราะสถานภาพและบทบาทขัดแย้งกัน จนไม่สามารถแยกแยะได้ สิ่งแวดล้อมบางอย่างเป็นผลทำให้มนุษย์เลือกติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้ในบางสถานการณ์ตลอดทั้งปีญหาบางอย่างก็เกิดขึ้นได้จากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป

ในปัจจุบันของประเทศไทยเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยากต่อการคาดเดากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งก็จะมาพร้อมกับปัญหาที่ตามมาอีกมากมาย สังคมไทยในตอนนี้ได้ประสบกับปัญหาความมั่นคงของชาติที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขของไทยนั่นคือ ปัญหาการศึกษา ซึ่งปัญหาด้านการศึกษานั้นมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติด้วย

การศึกษาปัญหาสังคมนอกจากจะอาศัยวิทยาการหลาย ๆ สาขาแล้วเพื่อจะได้มองปัญหาสังคมหลายด้านว่ามีสาเหตุจากอะไร เพื่อจะได้นำไปใช้วางแผนทางการแก้ปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้องดังกล่าแล้ว หลักสำคัญประการหนึ่งคือ วิธีในการศึกษาปัญหานี้

Citation:

* ศรีเสด็จ กองแกน. (2567). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสังคม. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 2(4), 62-77.

Srisadet Kongkan. (2024). General Knowledge about the Society. Modern Academic Development and Promotion Journal, 2(4), 62-77.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/madpiadp.2024.13>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ถูกต้องเที่ยงตรงที่สุด

คำสำคัญ: ความรู้ทั่วไป, สังคม

Abstract

Humans are social animals that constantly interact with other people. The nature of these interactions has many statuses and roles. Sometimes it causes changes for the better, sometimes it causes negative consequences because statuses and roles conflict, making it impossible to distinguish them. Some environments cause humans to choose to interact with others in certain situations, and some problems arise from different environments.

Currently, Thailand is an era of constant change. It is difficult to predict events, and each change comes with many problems. Thai society is currently facing national security problems that come with major changes. In addition, there is another problem that is difficult for Thailand to solve, which is the problem of education. Educational problems also affect national security.

In addition to using many branches of science to study social problems in order to see the causes of social problems in many aspects, so that they can be used to develop guidelines for solving social problems correctly, one important principle is that the method of studying the problem requires research and data analysis using scientific methods to ensure that the data is reliable, accurate, and precise.

Keywords: General knowledge, Society

บทนำ

ในปัจจุบันของประเทศไทยเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยากต่อการคาดเดากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งก็จะมาพร้อมกับปัญหาที่ตามมาอีกมากมาย สังคมไทยในตอนนี้ได้ประสบกับปัญหาความมั่นคงของชาติที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งปัญหาที่ยากต่อการแก้ไขของไทยนั่นคือ ปัญหาการศึกษา ซึ่งปัญหาด้านการศึกษานั้นมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติด้วย

ความหมายของสังคม (Society)

นักวิชาการหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมที่แตกต่างกันหลากหลายมุมมอง ดังที่นำเสนอคือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 371) ให้ความหมายของสังคมว่า หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ประสาธน์ หลักศิลา (2524 : 39) กล่าวว่า สังคม คือ การที่มนุษย์พวกหนึ่งๆ ที่มีอะไรส่วนใหญ่เหมือนหรือคล้ายกัน เช่น ทศนคติ คุณธรรม ธรรมเนียม ประเพณี ได้มาอยู่ร่วมกันด้วยความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีความสัมพันธ์กัน และมาอยู่ในเขตเดียวกันอย่างถาวร

ณรงค์ เสียงประชา (2538 : 26) ได้กล่าวถึง สังคมว่า หมายถึง สังคมขนาดใหญ่ที่ผู้คนมาอยู่ร่วมกัน มีการกระทำต่อกันภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกัน เพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกัน

Ian Robertson (1993 : 77) กล่าวถึงสังคมว่า สังคมจะมีความหมายที่สำคัญรวมถึงสิ่งต่อไปนี้

1. มีดินแดนที่อยู่ในครอบครองตนเอง
2. ผู้คนมีความสัมพันธ์กันต่อกัน
3. มีวัฒนธรรมที่ใช้เป็นแบบอย่างเดียวกันและมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน

สรุป สังคม หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันในสังคมเนื่องจากไม่สามารถควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ ได้นำไปสู่สถานการณ์ที่สร้างความเดือดร้อน ก่อความทุกข์ ความคับข้องใจแก่คนจำนวนมากที่อยู่ในสังคมเดียวกันและคน

ในสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรแก้ไข โดยจัดระเบียบในการมีชีวิตร่วมกัน มีแบบแผนการดำเนินชีวิตในรูปแบบเดียวกันและทุกคนมีความรู้สึกเป็นสมาชิกของสังคม

ลักษณะของสังคมทั่วไป

ลักษณะของปัญหาสังคม มีลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่สมาชิกของสังคมไม่ถึงปรารถนาหรือเห็นว่าจะเป็นอันตรายต่อสมาชิกถ้าปล่อยทิ้งไว้อย่างนั้นซึ่งเป็นสภาวะที่คนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ปรากฏ
- 2) เป็นสภาวะการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมากจนเป็นเหตุให้เขาตกลงใจที่จะกระทำการแก้ไขสถานการณ์นั้น
- 3) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมากหรือเป็นสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในขนาดมากพอที่จะกระตุ้นคนจำนวนมากให้เกิดความรู้สึกเดือดร้อน
- 4) เป็นสภาวะการณ์ที่สังคมเห็นว่าสามารถแก้ไขให้หมดไปหรือบรรเทาลง
- 5) มีการร่วมมือกันในกลุ่มสมาชิกของสังคมช่วยกันแก้ไข ป้องกัน ในรูปแบบการกระทำร่วมกันเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสังคม
- 6) เป็นสภาวะการณ์ที่ซับซ้อนเป็นเรื่องที่ทุกคนพากันห่วงใยและนำมาวิพากษ์วิจารณ์อภิปรายกันซึ่งการแก้ไขนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายหลายในสังคม
- 7) เป็นสภาวะการณ์ที่มีอยู่จริงในสังคมและคนในสังคมนั้นกำหนดให้เป็นปัญหาสังคมอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นมูลฐานของประชาชนในสังคมไทย เช่น ปัญหาอาชญากรรม เกิดปัญหาชุมชนแออัด ก็ถือว่าเกิดปัญหาสังคม (ปัญหาสังคมไทย, 2543 : 23-27)

นอกจากนี้ ฦกรค์ เสียงประชา (2532 : 20-21) ได้กล่าวว่า ลักษณะของสังคมมนุษย์คือ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ต่อกัน ลักษณะที่สำคัญของมนุษย์ประกอบไปด้วย

1. สังคมมนุษย์แต่ละแห่งย่อมดำรงอยู่ภายใต้เขตภูมิศาสตร์เดียวกัน
2. สังคมมนุษย์ประกอบด้วยผู้คนจำนวนหนึ่งซึ่งมีความผูกพันและมีการปะทะสังสรรค์กัน
3. ประกอบด้วยผู้คนที่วิถีชีวิตหรือแบบฉบับของการดำเนินชีวิตในรูปลักษณะเดียวกัน เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย ฯลฯ

4. ประกอบด้วยกลุ่มคนซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มต่างก็มีหน้าที่แตกต่างกันไป
5. ประชาชนที่เป็นส่วนประกอบของสังคมมนุษย์แต่ละแห่งจะมีลักษณะและคุณสมบัติทางด้านประชากรศาสตร์ (Demography) เหมือนกัน
6. สังคมมนุษย์แต่ละแห่งย่อมมีการรวมตัวกันของผู้คนที่มัววัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน

โครงสร้างของสังคม (Social Structure)

โครงสร้างของสังคม (Social Structure) หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ค่อนข้างมั่นคง หรือการจัดระเบียบของกลุ่ม หรือสถานภาพของกลุ่ม เมื่อพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมโยงใยและเชื่อมต่อกันเป็นตาข่ายจึงมีการจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ตามสถาบันทางสังคมแต่ละประเภท ซึ่งสถาบันทางสังคมเหล่านี้ ก็จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันจนกลายเป็นโครงสร้างทางสังคม

โครงสร้างทางสังคมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่ กลุ่มสังคมและสถาบันทางสังคม

ความสัมพันธ์ในระดับกลุ่มสังคม

กลุ่มสังคม คือ กลุ่มบุคคลที่สมาชิกติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบแบบแผนและเป็นที่ยอมรับ กลุ่มสังคมจะมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสนใจคล้ายกัน ซึ่งทำให้กลุ่มมีเอกลักษณ์แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ

กลุ่มสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มปฐมภูมิ และ กลุ่มทุติยภูมิ โดยการมองเป็นการมองในแง่ตัวคนที่มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากเป็นคนกลุ่มเล็กที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนสนิท เราจะเรียกว่า กลุ่มปฐมภูมิ ส่วนคนกลุ่มใหญ่ที่รวมตัวกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น โรงเรียน สมาคม องค์กร จะมีความสัมพันธ์กันแบบที่ เรียกว่ากลุ่มทุติยภูมิ

ความสัมพันธ์ในระดับสถาบันทางสังคม

เป็นการมองในแง่กลุ่มความสัมพันธ์ นักสังคมวิทยา เชื่อว่า มนุษย์ต่างมีความสัมพันธ์กับผู้คนในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ศาสนา นันทนาการ ดังนั้น จึงต้องจำแนกกลุ่มความสัมพันธ์ของคนในสังคมเป็นสถาบันทางสังคมประเภทต่างๆ เพื่อความสะดวกในการมองภาพของสังคมในแต่ละส่วนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เราจะสามารถจำแนกกลุ่มความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม เป็นสถาบันทางสังคมประเภทต่างๆ แต่ตามสถานการณ์เป็นจริงนั้น ลักษณะความสัมพันธ์ของผู้คนมิใช่มีเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่จะเชื่อมโยงเสมือนเป็นตาข่าย โดยความสัมพันธ์ที่เป็นตาข่ายนี้จะอยู่ภายใต้การจัดระเบียบทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมปฏิบัติตามและนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบ

โครงสร้างทางสังคมอาจเปรียบเสมือนโครงสร้างของตึก ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ได้แก่ พื้น เสา ฝาผนัง และหลังคา แต่ละส่วนจะได้รับการจัดให้อยู่ในตำแหน่งและหน้าที่ตามประโยชน์ของแต่ละประเภท ส่วนประกอบทุกๆ ส่วนจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันและโยงใยต่อกันและกัน เช่น โครงสร้างของตึกทั้งหลัง หากขาดเสาและหลังคาตึก ก็ไม่อาจตั้งอยู่ได้ในสภาพของตึก สังคมก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

กล่าวคือ สังคมดำรงอยู่ได้เพราะมีสถาบันต่างๆ กฎระเบียบและกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งต่างๆ เหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างที่ยึดโยงให้สังคมดำรงอยู่ได้ ไม่แตกสลาย

โครงสร้างสังคม หมายถึง การจัดระเบียบในสังคมทั้งหมด รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มคนในสังคม ซึ่งอาจเป็นไปในทางความร่วมมือ สนับสนุนซึ่งกันและกัน การแข่งขัน การขัดแย้ง การประนีประนอม หรือการเอารัดเอาเปรียบกันก็ได้ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มต่างๆ นั้น จะต้องเป็นไปตามแบบแผน หรืออยู่ในกรอบแห่งโครงสร้างสังคมนั่นเอง

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างทางสังคมเป็นภาพรวมของสังคม ทำให้เราสามารถมองเห็นสังคมว่ามีลักษณะเป็นเช่นไร และระบุได้ว่านี่คือโครงสร้างสังคมไทย โครงสร้างสังคมจีน โครงสร้างสังคมอังกฤษ ที่มีความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์ จอร์น เอ็มบรี นักวิชาการชาวอเมริกัน ได้กล่าวว่า ประเทศไทยมีโครงสร้างทางสังคมแบบหลวมๆ เขาได้สังเกตจากการที่คน

ไทยมักปฏิบัติตามอำเภอใจของตนเองมากกว่าที่จะกระทำตามกฎหมายของสังคม ข้อนี้ได้รับการคัดค้านจากนักวิชาการของไทยว่าไม่เป็นความจริง เพราะกฎระเบียบของสังคมได้รับการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และผู้คนต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างเหนียวแน่น ยิ่งในปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กฎหมายได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิต ทำให้โครงสร้างทางสังคมต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น เพราะสมาชิกต่างต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎศีลธรรมอย่างเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างทางสังคม ทำให้เราสามารถมองเห็นภาพรวมของสังคมได้แจ่มชัด และสามารถระบุได้ว่าสังคมนั้นๆ จะมีความมั่นคงแข็งแรงมากน้อยแค่ไหน โดยดูได้จากการทำหน้าที่ของสถาบันทางสังคมต่างๆ ว่ามีความสอดคล้อง สมดุล สนับสนุน หรือแข่งขันตามกฎหมายหรือไม่เพียงใด ในทางตรงข้ามโครงสร้างสังคมจะอ่อนแอไม่มั่นคงหากว่าความสัมพันธ์และสถาบันทางสังคมมีแต่ความขัดแย้ง คนในสังคมไม่ทำตามบรรทัดฐานทางสังคมที่วางไว้ ปัญหาของสังคมก็จะปรากฏขึ้น ในที่สุดก็จะประสบแต่ความสับสน วุ่นวาย และไร้ระเบียบ

องค์ประกอบของโครงสร้างของสังคม

โครงสร้างสังคมมีส่วนประกอบที่สำคัญมากมายดังที่นักวิชาการได้แสดงแนวความคิดไว้หลากหลายดังนี้

อมรา พงศาพิชญ์ (2540 : 93-94) มีแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคมว่า คือความสัมพันธ์ของสมาชิกทางสังคมและความสัมพันธ์จะไม่พิจารณาว่าใครเกิดมามีฐานะทางสังคมอย่างไร เช่น เป็นลูกคนรวย หรือคนจน เป็นลูกเจ้านาย หรือบ่าวไพร่ในสังคมนี้นี้ แต่ขึ้นอยู่กับว่าเป็นญาติพี่น้องกับใครในสังคมนี้นี้ โครงสร้างคือ ระบบเครือญาติ มีลักษณะง่ายๆ ขนาดเล็ก สมาชิกในสังคมมักจะมีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจเท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน

ประสาธ หลักศิลา (2514 : 28-29) ได้กล่าวถึง โครงสร้างของสังคมว่าเปรียบเสมือนโครงสร้างของบ้านแต่ละหลัง หมายความว่า สังคมมนุษย์แต่ละสังคมนั้นย่อมประกอบไปด้วยผู้คนที่สามารถรวมกลุ่มกันมากมายหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มต่างก็มีหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งในทำนองเดียวกันบ้านแต่ละหลังก็ต้องประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ คือ เสา หลังคา ฝา ฝ้าพื้น และอื่นๆ ไม่ว่าละชิ้นและกระดานแต่ละแผ่นประกอบกันเข้าเป็นส่วนต่างๆ ของบ้านแต่ละหลังซึ่งเหมือนกับคนแต่ละคนก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ลักษณะความสัมพันธ์ต่อกันของไม้แต่ละชิ้น

ทำให้เราทราบว่าเป็นฝา เป็นผ้า เพดาน หรือเป็นพื้น เช่นเดียวกันกับการรวมตัวของแต่ละคน ทำให้เราทราบกลุ่มใดเป็นครอบครัว เป็นโรงเรียน เป็นร้านค้า เป็นวัด ฯลฯ ลักษณะของความสัมพันธ์ต่อกันของส่วนต่างๆ ของบ้าน ทำให้เรามองเห็นรูปโครงสร้างของบ้านแต่ละหลังได้ ในทำนองเดียวกันกับโครงสร้างของสังคมมนุษย์แต่ละแห่งย่อมเห็นได้จากลักษณะความสัมพันธ์ต่อกันของกลุ่มต่างๆ ที่ประกอบเข้าเป็นสังคมมนุษย์

จากทัศนะของประสาธน์ หลักศิลา สรุปให้เห็นโครงสร้างของสังคมว่า จะต้องประกอบด้วยส่วนที่สำคัญคือ

1. คน
2. กลุ่มคน
3. สถานภาพ
4. สถาบันทางสังคม

รัชนิกร เศรษฐ์ (2532 : 8-9) กล่าวถึงโครงสร้างของสังคมว่า หมายถึง การพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมว่ามีอะไรบ้างและสิ่งเหล่านั้นมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงต่อกันและกันอย่างไร โดยแยกการพิจารณาโครงสร้างของสังคมออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1. พิจารณาในด้านที่ว่าสังคมประกอบด้วยคนหรือประชากร โครงสร้างของสังคมจะกล่าวถึงประชากรในเรื่องของเพศและอายุของคนที่อยู่ในสังคมนั้น
2. พิจารณาในด้านที่ว่าสังคมประกอบด้วยกลุ่มย่อยต่างๆ ซึ่งอาจแบ่งด้วยอำนาจและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมองในแง่ของการพิจารณาโครงสร้างในการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม เช่น ประกอบด้วยสังคมที่คนมีฐานะสูง ปานกลาง และต่ำ เป็นต้น
3. พิจารณาในด้านที่ว่าสังคมมีกฎเกณฑ์และกลไกต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกและรักษาความเป็นปึกแผ่นของสังคมเอาไว้ ซึ่งจะมองโครงสร้างสังคมในแง่สถาบันต่างๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันเหล่านั้นว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ

จากแนวความคิดของนักวิชาการและนักสังคมวิทยา สามารถสรุปถึงโครงสร้างของสังคมได้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. กลุ่มคน (Human Group)
2. สถานภาพและบทบาท (Statuses and Roles)
3. สถาบันทางสังคม (Social Institutions)

หน้าที่ของสังคม

สนธิ สัมครการ (2540: 4-11) ได้กล่าวถึงสังคมว่า การที่สังคมจะดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปึกแผ่นดีหรือไม่ สังคมจะต้องจัดให้มีการทำหน้าที่จำเป็นอย่างอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพอย่างสมดุลกัน หากไม่แล้วสังคมอาจเกิดวิกฤติยุ่งยาก หรือมีปัญหาในที่สุด หน้าที่จำเป็นอย่างอื่น ๆ ที่ทุกสังคมจะต้องจัดทำนั้นพิจารณาได้ดังนี้

1. สังคมจะต้องจัดให้มีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมดี พอแก่การปฏิบัติการทางเพศของสมาชิก ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าการเพิ่มสมาชิกใหม่ด้วยวิธีการสืบพันธุ์ (Sexual reproduction) จะสามารถเป็นไปได้อย่างสะดวกราบรื่นพอสมควร ด้วยเหตุนี้ เราจึงอาจกล่าวได้อีกประการหนึ่งว่า หน้าที่คือหน้าที่บำรุงรักษาความต่อเนื่องทางด้านชีวะ (The maintenance of biological continuation) ของสมาชิกสังคม การที่สังคมจะคงความสังคมอยู่ได้นั้น อย่างน้อยสังคมจะต้องมีอายุยืนเกินกว่าอายุมนุษย์คนหนึ่ง และจะต้องมีการแสวงหาสมาชิกใหม่อีกบางส่วนด้วยวิธีการผลิตตามธรรมชาติหรือวิธีการสืบพันธุ์ หาไม่แล้ว กลุ่มมนุษย์นั้นก็จะมีฐานะ เป็นสังคมตามคำจำกัดความที่เราได้พิจารณากันมาแล้วแต่ต้น การจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การสืบพันธุ์ของสมาชิกของสังคมนั้น ย่อมรวมถึงการจัดการเกี่ยวกับ

1. การรักษาระดับจำนวนของสมาชิกสังคมให้อยู่ในขนาดที่เหมาะสมแก่การดำรงอยู่ของสังคม คือ ไม่ให้สมาชิกมากหรือน้อยจนเกินไปจนสังคมไม่อาจทำหน้าที่ได้ครบถ้วน

2. การติดต่อกับสังคมอื่นควรคำนึงถึงผลประโยชน์ความอยู่รอดของสังคมของตนเองเสมอ

3. จัดให้มีการสัมพันธ์ต่างเพศ มีแบบแผนที่เป็นไปในทิศทาง ส่งเสริมความสนใจในการผลิตสมาชิกใหม่ในอัตราที่พอเพียงแก่การดำรงชีวิตอยู่ด้วยดีในสังคม รวมทั้งการสร้างสิ่งจูงใจและการประกันความปลอดภัยแก่คู่สมรสในการสร้างครอบครัวที่ดีซึ่งจะสามารถผลิตสมาชิกที่ดีให้สังคมต่อไป ถ้าสังคมละเลยต่อหน้าที่นี้ไม่นานสมาชิกก็จะหมดไป เพราะสมาชิกเดิมแก่ตายไป

สังคมแต่ละแห่งควรจะมีสมาชิกเท่าใดจึงจะพอเหมาะพอดี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดขนาดของประชากรแต่ละสังคมได้ดีที่สุดเป็นหน้าที่ของผู้ปกครอง สังคมควรจะคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

2. **หน้าที่ในการอบรมวัฒนธรรมหรือนำสมาชิกใหม่ให้รู้จักกฎเกณฑ์กำหนดพฤติกรรมทางสังคม (Socialization or enculturation)** ซึ่งใช้ปฏิบัติกันอยู่ในแต่ละสังคม ทุกสังคมจะต้องจัดให้สมาชิกใหม่ของสังคมเรียนรู้ถึงโครงสร้างแห่งการกระทำ (Structure of action) ที่แต่ละสังคมมีอยู่บุคคลที่เกิดใหม่จะต้องได้รับการพำสอนแนะนำให้รู้จักกฎเกณฑ์ในทางสังคมหรือวัฒนธรรมของสังคม อย่างน้อยจะต้องรู้ถึงขนาดที่จะสามารถสื่อสารกับเพื่อนสมาชิกเดียวกันในเรื่องชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตในสังคมโดยทั่วๆ ไปได้เป็นสิ่งจำเป็นที่สมาชิกสังคมเดียวกันจะต้องมีความรับรู้ร่วมกันในกฎเกณฑ์ต่างๆ

ครอบครัวแต่ละครอบครัวจึงมีบทบาทที่สำคัญมากในเรื่องของการผลิตสมาชิกที่ดีให้แก่สังคมของตน ถ้าพ่อแม่เลยก็จะไม่แจ่มใสมากเท่าที่ควร ประสบการณ์วัยเด็กมีความสำคัญต่อชีวิตของผู้ใหญ่แต่ละคนมาก การอบรมสั่งสอนในวัยเด็กอ่อนจะได้ผลดีกว่ากระทำในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งนิสัยต่างๆ ได้ติดตัวมาจนยากที่จะละทิ้งหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ และในการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมสมาชิกในแต่ละสังคมย่อมมีการเรียนรู้ไม่เท่าเทียมกันหมดทุกแห่งทุกมุม

3. **หน้าที่ในเรื่องการติดต่อสื่อสาร (Communication)** ที่จะต้องจัดให้มีภาษาร่วมกันสำหรับสมาชิกของสังคม สังคมมนุษย์จะดำรงอยู่ได้เพราะมีระบบการติดต่อสื่อสารที่สมาชิกของสังคมสามารถเข้าใจและรับรู้ร่วมกันได้ สังคมมนุษย์จึงต้องมีระบบการติดต่อสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Communication) เพื่อก่อให้เกิดมีการผดุงไว้ซึ่งค่านิยมร่วมกัน เพราะการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแนะนำสมาชิกใหม่ให้รู้จักวัฒนธรรมของสังคม หากปราศจากระบบการติดต่อสื่อสารแบบเรียนรู้ด้วย

4. **หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Function)** หน้าที่ของสังคมขั้นนี้จะมุ่งไปสู่การจัดการเกี่ยวกับการผลิต การกระจายและการบริโภคเศรษฐกิจทรัพย์ต่างๆ ให้เพียงพอแก่สมาชิกในสังคม ถ้าหากสังคมจัดการในเรื่องเศรษฐกิจบกพร่อง ปล่อยให้สมาชิกสังคมอดอยากยากจน ขาดแคลนทรัพย์สินต่างๆ สมาชิกของสังคมก็ย่อมจะอ่อนแอและขาดความสุข อาจพากันอพยพโยกย้ายหนีไปอยู่ที่อื่น ระบบเศรษฐกิจของแต่ละสังคมจะได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 อย่างคือ

1. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเกิดมาจากการเลือกที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของคนในสังคม

2. วิธีการจัดการในทางเศรษฐกิจอันรวมถึงเทคนิค วิธีการผลิตรวมทั้งการแลกเปลี่ยนจากผู้ผลิตถึงมือผู้บริโภคและอื่นๆ ด้วย

5. หน้าที่ในการจัดระเบียบและรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่สังคม (Maintenance of Order) การจัดระเบียบทางด้านการปกครอง การรักษาความยุติธรรม การระงับข้อพิพาทต่างๆ ของสมาชิกในสังคมย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ซึ่งการจัดให้มีการต่างๆ ด้วยความยุติธรรมตามธรรมเนียมประเพณีของแต่ละสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมีอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ถ้าปราศจากการมีกฎระเบียบภายในสังคม จะเป็นผลนำไปสู่ภาวะ “กลียุค” คือ ภาวะที่ปราศจากกฎเกณฑ์ต่างๆ สังคมอาจจะถูกรุกรานจากสังคมอื่นได้เสมอ

ด้วยเหตุนี้ จึงแบ่งหน้าที่การจัดระเบียบของสังคมออกได้เป็น 2 ประการคือ

1. การจัดระเบียบภายใน (Internal order) ได้แก่ การจัดให้มีการระงับข้อพิพาทต่างๆ ด้วยความเป็นธรรมในสังคมสมัยใหม่ก็ได้แก่ การศาล อัยการ ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. การจัดระเบียบภายนอก (External order) อันได้แก่ การจัดหามาตรการป้องกันการรุกรานสังคมจากสังคมอื่น อาทิ การจัดสร้างกำลังทหารและการดำเนินการทางการทูต เป็นต้น การละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ในข้อนี้ ย่อมจะนำไปสู่ภาวะ การสลายตัวของสังคมได้เช่นเดียวกับการละเลยหน้าที่จำเป็นข้ออื่นๆ

6. หน้าที่ในการผดุงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติภารกิจของสมาชิกสังคม (Maintenance of meaning and motivation) การผดุงขวัญหรือการสร้างความหมายหรือความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสมาชิกเป็นของจำเป็นมาก ถ้าหากสิ่งนี้ไม่มีให้สมาชิกในสังคม อาจเกิดความเฉื่อยชา เพื่อง่ายต่อการปฏิบัติภารกิจประจำวันหรืออาจไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพอย่างเต็มที่ หากสังคมใดปล่อยให้เหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นเป็นระยะเวลานาน ผลเสียที่ตามมาย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

โดยปกติแล้วศาสนาหรือลัทธิความเชื่อส่วนรวมของสังคมจะทำหน้าที่ในข้อนี้ ซึ่งศาสนาหรือความเชื่อส่วนรวมนี้จะเป็นการสร้างความหมายในการดำรงชีวิต เป็นเครื่องกระตุ้นให้สมาชิกในสังคมปฏิบัติภาระหน้าที่ต่างๆ ไปด้วยดี แต่ถ้าสังคมใดปล่อยให้สมาชิกของสังคมมีความเชื่อในเรื่องของชีวิตแตกต่างกันมากมายย่อมเป็นการยากในด้านการติดต่อสื่อสารทางสัญลักษณ์ สังคมก็ขาดเอกลักษณ์ เต็มไปด้วยความขัดแย้งปราศจากจุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกัน สังคมก็ย่อมอยู่ในภาวะระส่ำระสาย

ประเภทของสังคม

การแบ่งประเภทของสังคมนักวิชาการและนักสังคมวิทยาได้ใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งออกเป็นหลายอย่างและหลายประเภทต่างๆ กันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวทางในการศึกษาพื้นฐาน ความรู้ความสนใจตลอดทั้งจุดมุ่งหมายของผู้ที่ทำการศึกษา สำหรับการแบ่งประเภทของสังคม

Ferdinand Tonnies (1855: 1936) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมันได้แบ่งสังคมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สังคมแบบ Gemeinschaft ลักษณะของสังคมประเภทนี้ จะมีขนาดเล็กไม่ใหญ่นัก มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นแบบอย่างเดียวกันแน่นแฟ้นลึกซึ้ง ยึดมั่นที่ตัวบุคคล ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี ช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน ปฏิบัติกฎเกณฑ์คำสั่งของบรรพบุรุษ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลหรือความถูกต้องเหมาะสมในขณะนั้น

2. สังคมแบบ Gesellschaft ลักษณะของสังคมประเภทนี้ มีขนาดใหญ่ ความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นไปตามสัญญาข้อตกลงหรือระเบียบกฎเกณฑ์ที่ได้ร่วมกันวางไว้ ไม่ยึดมั่นในตัวบุคคล เน้นบทบาทและความชำนาญเฉพาะอย่างมีความรู้สึกโดยทั่วไปหรือโลกทัศน์เป็นไปอย่างมีเหตุผล

Robert Redfield (อ้างในรัชนิกร เศรษฐ 2528: 32) เจ้าของทฤษฎี “Folk-Urban Continuum” ได้กล่าวถึงสังคมชนบทว่าเป็น Folk Society หรือ Peasant Society เพราะสังคมดังกล่าวมีลักษณะดังนี้ คือ

1. มีขนาดเล็ก โดยเดียว
2. คนมีความคล้ายคลึงกันทางสังคม
3. ไม่มีเทคโนโลยีสลับซับซ้อน
4. ไม่มีการแบ่งงานกันทำ
5. มีความใกล้ชิดกันและติดต่อกันแบบระบบเครือญาติ
6. ศาสนามีความสำคัญมากต่อการควบคุมทางสังคม

สังคมเมือง ลักษณะของสังคมเมืองจะมีความเป็นตรงกันข้ามและเมืองเป็นตัวทำลายวัฒนธรรมอย่างสิ้นเชิง สังคมชนบทจะเริ่มกลายเป็นเมืองโดยมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. เกิดกระบวนการ Cultural Disorganization
2. กิจกรรมของชุมชนต่างๆ จะเริ่มห่างไกลจากความเชื่อของศาสนา
3. มีความเป็นปัจเจกชนนิยมมากขึ้น

ลักษณะของสังคมไทย

สุพัตรา สุภาพ (2536: 30-34) ได้กล่าวถึงลักษณะของสังคมไทยว่า สังคมไทยส่วนใหญ่จะมีลักษณะดังนี้

1. โครงสร้างแบบหลวมๆ (Loosely-structured social system) ผู้ให้ความหมายของคำนี้คือ John F. Embree หมายถึง วัฒนธรรมที่เลือกปฏิบัติแตกต่างกันเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ หรือ ถูกต้อง (A culture which considerable variation individual behavior sanctioned) คือ บุคคลสามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตนพอใจ ไม่บีบบังคับว่าต้องปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน

สังเกตได้จากค่านิยมของไทยหลายประการที่ขัดกันเอง เช่น ช่างๆ ได้พำนักงาม แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีค่านิยมว่า น้ำขึ้นให้รีบตัก มือใครยาวสาวได้สาวเอา เป็นการแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่ไม่ยึดมั่นในสิ่งใด หรือไม่จริงจังต่อสิ่งใด เข้าทำนองอะไรก็ได้ ขอให้สบายก็แล้วกัน แม้บางเรื่องที่ควรจะต้องแสดงความจริงจังให้ปรากฏ เช่น การทำความเคารพต่อพระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวงหลังภาพยนตร์เลิก โรงหนังเรียกได้ว่าทุกแห่งจะมีภาพที่ไม่ได้แสดงความเคารพอย่างแท้จริงปรากฏอยู่เสมอไม่มากนักน้อย เช่น คุยกัน สูบบุหรี่ กินขนม เดินเตรียมนั่งจะออกจากโรงภาพยนตร์ แยกออกจากโรงภาพยนตร์ ลูกอย่างไม่เต็มใจ เป็นต้น จนทางโรงภาพยนตร์ต้องฉายพระบรมฉายาลักษณ์ก่อนที่จะฉายหนัง เพื่อกันการหนีหรือเพื่อเหตุใดก็ตาม

การที่เรายืดหยุ่นไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว อาจทำให้สังคมขาดระเบียบวินัย คือ บุคคลจะทำตามความพอใจมากกว่าสังคม กลายเป็นเห็นแก่ตัวเป็นใหญ่

แต่ที่เป็นประโยชน์ คือ เป็นการประสานประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง คือ ใครจะทำผิดแหวกแนวไปบ้าง แม้จะถูกนิโทษบ้าง แต่ก็ไม่ถึงกับทำให้เดือดร้อนจนอยู่ไม่ได้

2. เปลี่ยนแปลงน้อย จะเปลี่ยนเฉพาะผู้ที่อยู่ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ที่อยู่ในเมืองก็เป็นเพียงกลุ่มน้อยของประเทศ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทที่ยังไม่ค่อยยอมรับสิ่งใหม่ๆ หากสิ่งนั้นไปขัดกับค่านิยมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมที่เขายึดถือกันอยู่

3. เป็นสังคมเกษตร ชาวชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้แก่ ทำไร่นา ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ เพราะคนสมัยก่อนเชื่อว่า คนไทยที่แท้จริงคือ ชาวนา ครบครัวชาวนาจึงนับว่าเป็นรูปแบบดั้งเดิมที่กำหนดขึ้นมาเป็นลักษณะโครงสร้างขั้นพื้นฐานของสังคมไทย ลักษณะพฤติกรรมของการรวมกลุ่มในสังคมไทยแต่ก่อนนั้น มาจากกลุ่มครอบครัวชาวนาโดยมีการทำนาเป็นพฤติกรรมร่วม (Collective behavior) ชาวนารวมกลุ่มกันตามธรรมชาติและสมัครใจอันมีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ (Informal) จากกลุ่มชาวนาดั้งเดิมมีองค์การสังคมอีก 2 องค์การที่เข้ามาประสานกัน คือ กลุ่มพระสงฆ์และกลุ่มข้าราชการการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นสถาบันที่วิวัฒนาการมาจากอิทธิพลวัฒนธรรมภายนอก โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นสังคหะปกครองและเป็นผู้นำและผู้คุ้มครองมีศาสนาเป็นเครื่องผูกพันยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ ชีวิตจึงมีความเป็นอยู่ง่ายๆ ไม่มีพิธีรีตองอะไร จิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4. ขอบเขตชนบทนิยมประเพณีเป็นหลัก และไม่ค่อยยอมรับความคิดใหม่ๆ ที่ไปขัดกับชนบทนิยมประเพณีเดิม คือ ชอบทำตามสิ่งที่ตนเคยทำหรือที่บรรพบุรุษเคยทำหรือสบายใจที่จะทำ (ซึ่งอันที่จริงประเพณีบางอย่างถ้าสมัยควรจะเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ตาย ฯลฯ ที่ต้องใช้เงินมาก โดยเฉพาะในภาวะเงินฝืดหรือไม่ค่อยมีเงิน) การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นยาก ส่วนผู้ที่ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง คือ พวกที่มีการศึกษา หรือพวกที่อยู่ในเมืองที่ได้รับอารยธรรมและวัฒนธรรมใหม่ แต่ในจำนวนนี้เองก็มีไม่น้อยเหมือนกันที่ชอบยึดชนบทนิยมประเพณีเป็นหลักเช่นกัน

5. มีการศึกษาต่ำ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นคนยากจน จึงไม่ค่อยมีโอกาสเล่าเรียนเพื่อเลื่อนฐานะของตนเอง โดยเฉพาะชาวชนบทที่ยากจน นิยมให้ลูกช่วยทำงานมากกว่าให้เรียน เพราะไม่มีคนช่วยทำงาน ชีวิตจึงผูกพันอยู่แต่ในครัวเรือน

6. ไม่นิยมอพยพเคลื่อนย้ายไปสู่ถิ่นอื่น เพราะรักที่ รักบ้านเกิด จะมีการย้ายบ้างเมื่อคิดว่าจะทำให้ชีวิตดีกว่าเดิม เช่น ไปเรียนหนังสือ หรือไปหางานทำ (เช่น มาทำงานในเมืองหรือชาวชนบทที่ยากจนเข้ามาทำงานเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ถ้าที่อยู่เดิมของตนแร้นแค้นจนทำกินไม่ได้ เป็นต้น)

7. มีโครงสร้างของชั้นชน (Class Structure) โดยการยึดทรัพย์สินสมบัติ (Wealth) สถานภาพ (Status) เกียรติ (Prestige) อำนาจ (Power) ความดี (Righteousness) นิยมเงินตรา ยกย่องความเป็นเจ้าคนนายคน ยึดบุคคลเป็นหลัก ยกย่อง

ผู้อาวุโส ยอมรับมากกว่ายอมรับ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องลดน้อยลง จะผูกพันเฉพาะผู้ที่ใกล้ชิด เพราะชีวิตมีการแข่งขันหรือเร้นแค้นมากกว่าแต่ก่อนหรือด้วยเหตุอื่น ๆ ที่แบ่งแยกสังคมออกเป็นชนชั้นต่างๆ

สรุป

การศึกษาปัญหาสังคมนอกจากจะอาศัยวิทยาการหลาย ๆ สาขาแล้วเพื่อจะได้มองปัญหาสังคมหลายด้านว่ามีสาเหตุจากอะไร เพื่อจะได้นำไปใช้วางแผนทางการแก้ปัญหาสังคมได้อย่างถูกต้องดังกล่าวแล้ว หลักสำคัญประการหนึ่งคือ วิธีในการศึกษาปัญหานั้น จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ข้อมูลนั้นเชื่อถือได้ถูกต้องเที่ยงตรงที่สุด เพราะในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยากต่อการคาดเดากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งก็จะมาพร้อมกับปัญหาที่ตามมาอีกมากมาย สังคมไทยในตอนนี้ได้ประสบกับปัญหาความมั่นคงของชาติที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ เลี้ยงประชา. (2532). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- _____. (2538). *ประชา. มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ประสาธ หลักศิลา. (2514). *สังคมวิทยา*. พระนคร: ก้าวหน้า.
- _____. (2524). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ก้าวหน้า.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์กรพิมพ์.
- รัชนิกร เศรษฐ. (2528). *สังคมวิทยาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2532). *โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สนธิ สมัครการ. (2540). *วิธีการศึกษาสังคมมนุษย์กับตัวแบบสำหรับศึกษาสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

อมรา พงศาพิชญ์. (2540). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม : กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Ian Robertson. (1993). *A Dictionary of Modern Politics*. London: Europe Publication.

Wallace and Wallace. (1992). *Aging and disease : From laboratory to communication in the epidemiologic study of the elderly*. New York: Oxford University Press.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ บทความวิจารณ์หนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณี ท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือน กันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นจากการทบทวนเอกสารวิชาการ ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมีการทบทวนวรรณกรรมค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ และนำมาประมวลเรียบเรียงในรูปบทความ

4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) เป็นการค้นหาข้อดีและข้อไม่ดีของเรื่องที่จะวิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไขให้ดีขึ้น เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่านำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 250-300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 6) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 7) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 8) สมมติฐาน (ถ้ามี)
- 9) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 10) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 11) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 12) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 13) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 14) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

15) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) บทคัดย่อ (Abstract)
- 6) บทนำ (Introduction)
- 7) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 8) สรุป (Conclusion)
- 9) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ
- 3) สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 4) Corresponding Author's Email (อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ)
- 5) ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้
 - 5.1 ภาพปกหนังสือ
 - 5.2 แปลจากหนังสือ:
 - 5.3 ผู้เขียน:
 - 5.4 ผู้แปล:
 - 5.5 สำนักพิมพ์:
 - 5.6 ปีที่พิมพ์:
 - 5.7 จำนวนหน้า:
- 6) บทนำ (Introduction)

7) เนื้อเรื่อง (Content)

8) บทวิจารณ์

9) สรุป (Conclusion)

10) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคนสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ ข้อที่/ เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษงา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษงา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมือง

ฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา.// ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsa.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา**รูปแบบ:**

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง (ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- เกษภา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีฟอง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่าจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทอง. (2560). *รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต)*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). *ศิลปะการแห่งโนราห์*. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.
- Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helping practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารวารสารส่งเสริมและพัฒนานิชาการสมัยใหม่ ได้ที่

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/about> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : journalacademicpromotion@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารส่งเสริมและพัฒนานิชาการสมัยใหม่

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารส่งเสริมและพัฒนานิชาการสมัยใหม่ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารสิ่งคืบที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารส่งเสริมและพัฒนานิชาการสมัยใหม่

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt)ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

.....(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1.....(16.pt).....

2.....(16.pt).....

3.....(16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุนองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย.สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

..... (16 pt)

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน¹ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด¹ (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding Author's Email: (12 pt)

(14 pt)

แปลจากหนังสือ:

ผู้เขียน:

ผู้แปล:

สำนักพิมพ์:

ปีที่พิมพ์:

จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt)

(16 pt) บริบท ความเป้นนา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt)

...(16 pt) องค์ประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค์ สาระ ประเด็น แง่คิด มุมมอง ฯลฯ

บทวิจารณ์ (18 pt)

...(16 pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ที่ สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พร้อมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแก้ไข การส่งเสริมและพัฒนาต่อยอด (อ้างอิงตาม)

จุดเด่น**จุดด้อย****สรุป (18 pt)**

(16 pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษานำเสนอ สะท้อนคุณค่า การนำไป ใช้ประโยชน์ เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นขอมাত্রา ไม่เฉียง ไม่นา ไม่นาทรภาพโมเดล สะท้อนคุณค่าทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

